3.2. sector primario e industrias relacionadas

Á HORA DE ANALIZAR ESTE SECTOR económico o capítulo parte da consideración do sector dende un punto de vista xeral, no que se presentan os principais datos da producción, emprego e indicadores empresariais, tendo en conta os datos facilitados pola *Contabilidad Regional de España* e a *Encuesta de Población Activa*, do INE, polo *Anuario de Estatística Agraria*, da Consellería de Política Agroalimentaria e Desenvolvemento Rural, e polo Ardán

Posteriormente, o capítulo estructúrase en dúas grandes partes nas que se estudia, dunha banda, o complexo agroalimentario, facendo referencia tanto á súa estructura industrial, como ó subsector agrogandeiro e ó subsector pesqueiro. Doutra, o capítulo céntrase no estudio do subsector silvicultura madeira.

O VEB a prezos básico xerado en Galicia polas actividades do sector primario (sen considera-las actividades industriais) en 2003 ascendeu a 2.113,0 millóns de euros segundo os datos da Con-

tabilidad Regional de España do INE (prezos correntes), o que representa o 5,9% do VEB galego (3,3% no conxunto do Estado). Galicia é a terceira comunidade en canto ó peso relativo deste sector económico no conxunto do Estado (9,5% do VEB xerado no sector primario en España), por detrás de Andalucía e Castela e León (27,5% e 10,6%, respectivamente)

No que ó **emprego** se refire, o número de traballadores ocupados nas ramas de actividade englobadas no sector primario e industrias relacionadas –agricultura, gandería, caza e silvicultura; pesca e piscicultura; industrias de productos alimentarios, bebidas e tabaco e industria da madeira e cortiza– descendeu en 2003 ata as 195,2 miles de persoas (2,0 miles de ocupados menos que en 2002). Esta caída prodúcese pola reducción experimentada nas actividades pesqueiras e na industria de madeira e cortiza.

A ocupación nas actividades da agricultura, gandería, caza e silvicultura aumenta ó longo do ano 2003 ata os 109,7 miles de ocupados (0,8 miles de traballadores máis que en 2002), incrementándose o seu peso relativo no total da ocupación nas actividades do sector primario e industrias relacionadas dende o 55,2% ata o 56,2% das persoas ocupadas en 2003.

Ó igual que o acontecido nas actividades agrícolas, gandeiras, a caza e silvicultura, o número de ocupados na industria de productos alimenticios, bebidas e tabaco medra en 2003. Nese ano, o número de traballadores ocupados ascendeu a 40,6 miles de persoas, 2,4 miles de persoas máis que en 2002, sendo o seu peso relativo no conxunto do sector do 20,8% (19,4% en 2002).

As actividades da pesca e piscicultura acollen en Galicia o 13,8% dos traballadores ocupados no conxunto de actividades do sector primario e industrias relacionadas (27,0 miles de persoas). Comparado co ano anterior, o **cadro 2.2.6.** (*Poboación ocupada 2002-03: distribución segundo ramas de actividade*) amosa unha caída de 2,2 miles de ocupados (7,5%), sendo o seu peso relativo no conxunto de actividades consideradas no sector do 14,8%.

Ó igual que no subsector pesqueiro, a ocupación estimada nas industrias da madeira e cortiza descende en 2003, pasando das 20,9 miles de persoas ocupadas ós 17,9 miles de traballadores (14,4% menos que no ano 2002). A importancia relativa destas actividades no sector primario e industrias relacionadas foi do 9,2% en 2003 (10,6% no ano anterior).

As macromagnitudes agrarias, que reflicten o movemento económico xerado ó redor do sector agrario nun exercicio, indican que a renda agraria en 2001 (ultimo dato dispoñible) acadou os 1.092,2 millóns de euros. O **cadro C.3.11.** (*Macromagnitudes agrarias 2001: renda agraria*) amosa que na provincia de Pontevedra xeráronse 321,3 millóns de euros (o 29,4% da renda agraria galega) e 310,4 millóns de euros en A Coruña (28,4%).

No que atinxe á **distribución xeral da terra**, o **cadro C.3.10.** (*Distribución xeral da terra en Galicia e España 2002*) reflicte que un 60,0% da superficie total galega (2.947,7 hectáreas) corresponde á superficie forestal (32,6% no conxunto do Estado), en tanto que a superficie cultivada e a dedicada a prados e pasteiros acollen o 13,6% e 15,8%, respectivamente (35,4% e 14,4% en España).

O devandito cadro amosa que a superficie agraria útil (SAU) representa o 29,4% da superficie xeográfica galega, vinte puntos porcentuais inferior á que representa no conxunto do Estado, e a superficie fertilizable o 23,3% da superficie total (32,3% en España).

3.2.1. **Evolución da actividade no sector primario 2001-02: ingresos, custos e resultados**

	2001			2002		02/01
	(en millóns de €)		(%)	(en millóns de €)	(%)	(%)
Ingresos de explotación	12.188,07		100	12.812,39	100	5,1
Consumo e outros gastos de explotación	10.522,16		86,33	11.063,55	86,35	5,1
Valor engadido bruto a custo dos factores	1.665,91		13,67	1.748,84	13,65	5,0
Gastos de persoal	1.032,92		8,47	1.094,34	8,54	5,9
Resultado económico bruto da explotación	632,99		5,19	654,51	5,11	3,4
Amortizacións	276,40		2,27	305,53	2,38	10,5
Resultado económico neto da explotación	356,59		2,93	348,97	2,72	-2,1
Resultado financeiro	- 64,24		-0,53	- 92,93	-0,73	-44,7
Ingresos financeiros	116,26		0,95	100,64	0,79	-13,4
Gastos financeiros	180,50		1,48	193,58	1,51	7,2
Resultado de actividades ordinarias	292,35		2,40	256,04	2,00	-12,4
Resultado de actividades extraordinarias	37,98		0,31	141,53	1,10	272,6
Resultado antes de impostos	330,33		2,71	397,57	3,10	20,4
Impostos	106,31		0,87	127,14	0,99	19,6
Resultado neto do exercicio	224,02		1,84	270,44	2,11	20,7
Cash-flow	484,30		3,97	552,58	4,31	14,1

Fonte: *Ardán*

A provincia de Ourense é a que presenta o maior peso relativo da superficie forestal, co 65,2% da súa superficie total, estando en torno ó 60% nas provincias de Pontevedra e Lugo, e no 56,0% en A Coruña. No caso da SAU e da superficie fertilizable, Lugo é a que presenta as maiores porcentaxes da súa superficie, co 33,2% e 27,4%, respectivamente, seguida de A Coruña, co 39,9% e 26,8%.

En relación ós **indicadores empresariais**, das 2.956 empresas pertencentes ó grupo de actividades relacionados co sector primario segundo a metodoloxía empregada por Ardán, os **cadros C.3.4.** (*Sectores productivos 2002*) e **3.2.1.** amosan que estas empresas presentaron un emprego medio de 21 traballadores por empresa, e xeraron un VEB a custo de factores de 1.748,8 millóns de euros (o 17,5% do total xerado polo conxunto de empresas analizadas) e uns ingresos de explotación de 12.812,4 millóns de euros (o 25,8% dos ingresos totais).

O devandito **cadro C.3.4.** amosa que son as actividades relacionadas co subsector agro-gandeiro as que engloban un maior número de empresas (1.302 empresas) xerando o 47,4% do total de ingresos de explotación do sector primario e industrias relacionadas e o 38,2% do valor engadido bruto a custo de factores do sector. As 795 empresas pertencentes ó subsector mar-industria, xeran o 34,7% do valor engadido bruto.

O principal **núcleo de localización** segundo ó valor engadido bruto xerado polas empresas, **cadro C.3.17.** (*Sector primario 2001-02: principais núcleos de localización en base á xeración do VEB*), é Vigo, cun total de 249,6 millóns de euros, un 5,6% máis que no ano anterior, seguido de A Coruña, cun valor engadido bruto xerado de 225,6 millóns de euros, un 8,5% superior ó do ano anterior.

Respecto á **evolución da actividade: ingresos, custos e resultados**, o **cadro 3.2.1.** reflicte que no ano 2002 as empresas do sector primario consideradas no seu conxunto presentaron unha caída do 12,4% do seu resultado de actividades ordinarias, acadando os 256,0 millóns de euros en 2002. Pola contra, tralo do forte incremento do resultado de actividades extraordinarias (272,6% respecto ós datos do ano 2001), o resultado neto do exercicio medra un 20,7% para situarse nos 270,4 millóns de euros.

3.2.2.

Evolución do investimento e do financiamento no sector primario 2001-02

	2001		2002		02/01
	(en millóns de €)	(%)	(en millóns de €)	(%)	(%)
Activo total	7.504,62	100	8.092,63	100	7,8
Activo fixo (neto)	3.242,00	43,20	3.535,26	43,68	9,0
Gastos amortizables	40,30	0,54	46,12	0,57	14,4
Inmobilizado inmaterial	228,99	3,05	238,16	2,94	4,0
Inmobilizado material	2.005,25	26,72	2.186,49	27,02	9,0
Outro inmobilizado	965,39	12,86	1.060,25	13,10	9,8
Outro activo fixo	2,07	0,03	4,23	0,05	104,2
Circulante neto	4.262,62	56,80	4.557,37	56,32	6,9
Existencias	1.389,33	18,51	1.405,17	17,36	1,1
Debedores	2.295,81	30,59	2.515,87	31,09	9,6
Tesourería	283,53	3,78	302,99	3,74	6,9
Outro activo circulante	293,95	3,92	333,34	4,12	13,4
Fontes de financiamento	7.504,62	100,00	8.092,63	100,00	7,8
Financiamento permanente	3.726,25	49,65	4.103,30	50,70	10,1
Fondos propios	2.452,97	32,69	2.726,90	33,70	11,2
Recursos alleos l/p	975,27	13,00	1.054,44	13,03	8,1
Ingresos distribuidos en varios exercicios	298,02	3,97	321,95	3,98	8,0
Acreedores a curto plazo	3.778,37	50,35	3.989,34	49,30	5,6
Fondo de rotación	484,25	6,45	568,03	7,02	17,3

Fonte: *Ardán*

O crecemento do VEB a custo de factores no ano 2002 foi do 5,0%, unha décima menos do que o fan os ingresos de explotación, polo que o peso relativo do VEB mantense no 13,7%.

En relación ó estudio do **balance agregado** das empresas deste sector, o **cadro 3.2.2.** amosa que, en termos relativos, o financiamento permanente cubre a totalidade do activo fixo neto e un 12,5% do circulante neto, acadando un fondo de rotación de 568,0 millóns de euros, un 17,3% superior ó existente o ano anterior. O 87,5% restante está financiado polos acreedores a curto prazo. No concernente ás fontes de financiamento, o 50,7% corresponde ó financiamento permanente, onde os fondos propios, que crecen un 11,2% respecto ó ano anterior, supoñen o 33,7% do financiamento total. Os recursos alleos a longo prazo medraron un 8,1%, cun peso relativo do 13,0% no total das fontes de financiamento.

En termos absolutos, o activo total ascendeu a 8.092,6 millóns de euros, un 7,8% superior ó valor de 2001, dos que 3.535,3 millóns corresponden ó activo fixo neto (un 9,0% superior en relación ó ano anterior). Os 4.557,4 millóns restantes corresponden ó circulante neto, que medrou un 6,9% en relación ó ano 2001.

No que ó **estudio económico e financeiro se refire**, o **cadro C.3.16.** (*Sector primario 2001-02: estudio económico e financeiro*) reflicte unha desaceleración no ritmo de crecemento dos ingresos, un crecemento, respecto ós ingresos, do VEB e dos gastos de persoal, e o mantemento do indicador carga financeira/ingresos de explotación. Os distintos ratios considerados presenta valores inferiores ós rexistrados polo conxunto das empresas galegas analizadas.

O devandito **cadro C.3.16.** amosa que a rendibilidade económica permanece practicamente constante, pasando dos 5,07% en 2001 e ós 5,10% no ano 2002, en tanto que a rendibilidade financeira antes de impostos descende do 11,8% acadado en 2001 ós 11,4% de 2002.

Complexo agroalimentario

Este primeiro apartado da análise do sector primario e industrias relacionadas está estructurado en tres grandes bloques nos que se analiza a estructura industrial do complexo agroalimentario, o subsector agrogandeiro e o subsector pesqueiro.

Para a realización do mesmo, teranse en conta os datos recollidos na *Estructura industrial. Complexo agroalimentario*, do IGE, nos presupostos da Xunta, no *Anuario de Estatística Agraria 2002*, da Consellería de Política Agroalimentaria e Desenvolvemento Rural, o Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación e polo Ardán.

• *Estructura industrial*

Como reflicte o **cadro 3.2.3.**, o complexo agroalimentario engloba ás actividades de producción agrícola, gandeira e de pesca e marisqueo, ademais das propias da industria agroalimentaria como a industria de carne e productos cárnicos, a industria do peixe preparado e en conserva, a industria láctea, a industria de alimentos preparados para animais, a industria de bebidas, ou a de graxas e aceites.

A producción xerada polas actividades agroalimentarias en 2001 acadou un valor de 7.363,8 millóns de euros, dos que o 61,5% (4.529,1 millóns de euros) corresponde á industria agroalimentaria, un 16,2% (1.193,5 millóns de euros) ós productos da pesca e marisqueiro, e un 16,7% (1.227,2 millóns de euros) e 5,6% (414,0 millóns de euros) ós productos gandeiros e agrícolas, respectivamente. Asemade, o valor das importacións destas ramas de actividade ascendeu a 3.222,4 miles de euros, dos que 1.436,8 millóns corresponden ás procedentes do resto de España.

Dende o punto de vista da demanda, o devandito **cadro 3.2.3.** reflicte que o 38,9% do valor total da oferta de productos agrogandeiros a prezos de adquisición en 2001 diríxese ás exportacións, que acadan un total de 4.901,6 millóns de euros (o 69,2% diríxese ó resto das comunidades autónomas), sendo de 4.106,9 millóns de euros o consumo intermedio, e de 3.539,8 millóns de euros o valor da producción destinada ó consumo final.

Atendendo á distribución segundo as distintas ramas de actividade, o devandito cadro amosa a importancia do complexo mar-industria, onde o valor total da producción dos productos da pesca e marisqueo e da industria conserveira, considerados no seu conxunto, ascende a 2.596,3 millóns de euros, o que representa o 35,3% do valor da producción do complexo agrogandeiro.

O 66,4% da producción total do subsector mar-industria é exportada, o que supón un valor de 3.099,9 millóns de euros (o 63,2% das exportacións do complexo agroalimentario), dos que 2.029,7 millóns de euros destínanse ó mercado do resto de España. No caso das importacións, estas ascenderon a 1.511,2 millóns de euros (o 46,9% das importacións totais do complexo agroalimentario), das que 1.399,6 corresponden a importacións procedentes da UE e do resto do mundo (o 78,4% das importacións totais deste subsector).

O valor total dos productos gandeiros (gando, industria de carne e productos cárnicas e industria do leite e productos lácteos) ascende a 2.859,6 millóns de euros, o que representa o 38,8% da producción agrogandeira total. O valor das exportacións ascendeu a 1.276,4 millóns de euros (o 32,2% da producción total), o que representa o 20,6% das exportacións galegas do complexo agroalimentario, das que 1.016,7 millóns de euros destínanse ó resto das comunidades autónomas. As

3.2.3.

Complexo agroalimentario galego 2001: Estructura industrial

(en millóns de €)

	Complexo agroalimentario	Productos agrícolas	Productos gandeiros	Productos da pesca e marisqueo	Carne e productos cárnicos	Pescado preparado e en conserva	Leite e productos lácteos	Alimentos preparados para animais	Bebidas	Graxas e aceites	Outros productos alimentarios
Oferta total a prezos adquisición	12.593,1	1.096,9	1.358,4	1.876,3	1.365,1	2.791,0	1.237,3	696,5	661,7	419,4	1.090,7
Producción	7.363,8	414,0	1.227,2	1.193,5	692,4	1.402,9	940,0	532,3	398,9	114,4	448,1
Importacións UE e Resto Mundo	1.785,6	201,1	10,4	369,4	13,7	1.030,2	25,8	35,6	3,6	58,4	37,3
Importacións resto de España	1.436,8	217,8	39,3	27,9	219,1	83,6	161,4	29,3	122,6	156,4	379,2
Oferta prezos pásicos	10.586,1	832,9	1.277,0	1.590,8	925,3	2.516,7	1.127,2	597,3	525,2	329,2	864,6
Custos distribución e Impostos netos sobre productos	2.007,0	264,0	81,4	285,5	439,8	274,2	110,1	99,2	136,5	90,2	226,1
Demanda total a prezos adquisición	12.594,1	1.096,9	1.358,4	1.876,3	1.365,1	2.791,0	1.237,2	696,5	661,7	419,4	1.091,7
Consumo final	3.539,8	530,9	61,7	388,1	887,4	176,6	414,6	25,6	185,4	129,8	739,5
Consumo intermedio	4.106,9	435,2	1.003,8	576,4	182,8	403,8	130,3	578,7	314,9	201,6	279,5
Exportación UE e Resto do Mundo	1.508,0	30,2	36,8	224,7	120,4	845,4	102,5	12,9	70,3	24,2	40,5
Exportación resto España	3.393,6	100,6	259,7	687,0	172,7	1.342,7	584,4	79,2	71,2	63,7	32,3
Variación existencias	45,8	-	-3,7	-	1,8	22,4	5,4	0,0	19,9	-	-

Fonte: *IGE, Estructura industrial. Complexo agroalimentario.*

3.2.4.

Presupostos da Consellería de Agricultura 2002-03: distribución económica

	Consellería			FOGGA) (1)			Total		
	2002	2003	03/02	2002	2003	03/02	2002	2003	03/02
	(en miles de €)		(%)	(en miles de €)		(%)	(en miles de €)		(%)
Operacións correntes	56.531,8	58.271,7	3,1	4.746,9	4.699,8	-1,0	61.279	62.971,5	2,8
Operacións de capital	237.445,9	257.989,9	8,7	29.058,9	29.058,9	0,0	266.505	287.048,8	7,7
Total bruto	293.977,7	316.261,6	7,6	33.805,8	33.758,7	-0,1	327.784	350.020,3	6,8
Transferencias internas	33.631,5	33.584,4	-0,1	-	-		33.632	33.584,4	-0,1
Total consolidado	260.346,2	282.677,1	8,6	33.805,8	33.758,7	-0,1	294.152	316.435,8	7,6

(1)Fondo Galego de Garantía Agraria
Fonte: *Xunta, Presupostos xerais da C.A.*

3.2.5.

Presupostos consolidados da Consellería de Política Agroalimentaria e Desenvolvemento Rural 2002-03: distribución dos créditos por programas

	2002	2003	03/02
	(en miles de €)		(%)
Capacitación extensión agraria	9.109,0	9.054,4	-0,6
Formación Profesional F.S.E.	2.976,9	3.058,9	2,8
Infraestructuras, reforma e desenvolvemento agr.	5.106,0	5.229,2	2,4
Desenvolvemento rural	63.207,8	61.246,1	-3,1
Dirección e Servicios Xerais de Agricultura	15.454,2	21.052,8	-100,0
Promoc. cooperativa e social e Div. de Tec. Agr.	3.035,6	2.711,0	-10,7
Sanidade vexetal e animal	33.350,1	43.526,6	30,5
Ord., reestr., fomento e mellora da prod. agraria	108.080,2	132.107,5	22,2
Regulación de produccións e mercados agrarios	7.646,7	6.108,2	-20,1
Ordenación e creación de industrias agroaliment.	-	-	-
Plan Galego de Investigación e Desenvolvemento Tecnolóxico	4.211,9	3.414,9	-100,0
Elaboración e difusión estatística	69,1	69,1	-100,0
Fomento de cultivos alternativos	-	-	0,0
Fomento do sector gandeiro	12.783,5		-100,0
Fomento das industrias agroalimentarias	25.316,1	24.952,7	-1,4
Fomento da comercialización agroindustrial	3.805,1	3.904,5	2,6
Total	294.152,2	316.435,9	7,6

Fonte: *Xunta , Presupostos xerais da C.A.*

importacións acadaron os 469,9 millóns de euros (o 14,6% das importación dos productos agroalimentarios), correspondendo 419,9 millóns de euros ás importacións do resto de España.

• Subsector agrogandeiro

Como punto de partida do estudio deste subsector, cómpre salientar que a Consellería de Política Agroalimentaria e Desenvolvemento Rural e mailo Fondo de Garantía Agraria (FOGGA) son os encargados de levar a cabo as políticas relacionadas con este ámbito. O **cadro 3.2.4.** amosa que o presuposto total consolidado da Consellería ascendeu a 316.435,8 miles de euros no ano 2003, un 7,6% superior ó de 2002, das que 282.677,1 miles de euros (o 89,3%) corresponde ó presuposto da consellería e os 33.758,7 miles de euros restantes (o 10,7%), ó seu organismo autónomo.

O **cadro 3.2.5.** amosa que os principais programas son os correspondentes á "Ordenación, reestructuración, fomento e mellora da producción agraria" e o de "Desenvolvemento Rural". Ó primeiro dedícanse un total de 132.107,5 miles de euros, tendo por obxecto a realización de accións que inciden no incremento da rendibilidade das explotacións, así como na compensación da perda da renda, ben polo emprazamento da explotación ou pola aplicación de medidas agroambientais, ademais de incentiva-lo rexuvenecemento dos agricultores, favorecendo o relevo xeracional do sector.

Co segundo, con 61.246,1 miles de euros, preténdese a reorganización das

3.2.6.

Macromagnitudes agrarias 2001: consumos intermedios

	2001				
	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
			(en miles de €)		
Sementes selectas e pés	4.976,9	7.081,9	1.028,6	6.455,3	19.542,7
Pensos para o gando	161.145,6	117.705,6	33.370,0	65.341,3	377.562,4
Fertilizantes	12.688,5	5.583,9	2.780,0	9.699,9	30.752,4
Emendas	672,0	848,0	244,0	448,0	2.212,0
Enerxía	37.086,1	36.042,9	11.842,2	14.386,1	99.357,4
Lubricantes	3.250,0	1.331,4	1.020,0	1.280,0	6.881,4
Pneumáticos	7.220,0	7.170,0	2.880,0	3.710,0	20.980,0
Productos fitosanitarios	4.042,5	20,3	23,5	1.801,0	5.887,3
Tratamentos zoosanitarios	14.448,1	18.173,1	7.898,7	4.951,1	45.471,0
Reparación de maquinaria	18.951,6	23.471,5	6.648,6	8.942,2	58.013,8
Reparación de construccións	7.971,3	7.110,3	10.336,3	6.108,9	31.526,8
Outros gastos	7.550,3	4.920,0	869,5	3.942,1	17.281,9
Total	280.002,9	229.458,9	78.941,3	127.065,8	715.468,9

Fonte: *Consellería de Política Agroalimentaria e Desenvolvemento Rural, Anuario de estatística agraria*

estructuras agrarias, coa finalidade de lograr explotacións viables, e ampara-las accións destinadas ó desenvolvemento do potencial endóxeno das áreas rurais.

Como reflicte o **cadro C.3.11.** (*Macromagnitudes agrarias 2001: renda agraria*), o valor da producción das ramas agrarias ascendeu a 1.998,2 millóns de euros, dos que o 63,6% corresponde o subsector gandeiro, fronte ó 32,1% do subsector agrícola e o 4,3% ós servizos e actividades secundarias non agrarias (entre outras, a transformación do leite nas propias explotacións ou os beneficios de actividades coma a caza).

O valor engadido bruto a prezos básicos acadou os 1.282,8 millóns de euros e o consumo de capital fixo os 273,0 millóns, polo que o valor engadido netos a prezos básicos ascendeu a 1.009,8 millóns de euros, dos que o 30,3% xerouse na provincia de Pontevedra, e un 28,5% en A Coruña.

A renda agraria, calculada como a suma do valor engadido neto a prezos básicos e "outras subvencións á producción" menos "outros impostos sobre a producción", acadou en 2001 os 1.092,2 millóns de euros (último dato dispoñible). A renda agraria en Pontevedra foi de 321,3 millóns de euros (o 29,4% do total galego), ascendendo en A Coruña a 310,4 millóns de euros (28,4%) e en Lugo e Ourense a 277,8 e 182,7 millóns de euros, respectivamente (25,4% e 16,7%).

No que atinxe ós consumos intermedios, que inclúen tódolos gastos xerados no proceso de producción dos distintos subsectores (os efectuados fóra do sector agrario e máis aqueles procedentes da valoración dunha boa parte doas reempregos utilizados nas propias explotacións agrarias), estes acadaron no ano 2001 (último dato dispoñible) un valor de 715,5 millóns de euros. Ó igual que no ano anterior, **cadro 3.2.6.**, os gastos máis importantes corresponden a pensos para o gando (directamente relacionada coa gandería industrial), con 377,6 millóns de euros, e as de enerxía, con 99,47 millóns de euros. En conxunto, estes dous aspectos representan o 66,7% do total dos consumos intermedios.

Un aspecto importante a ter en conta é o consumo agrícola de fertilizantes. O **cadro 3.2.7.** amosa que Galicia consumiu en 2003 un total de 72,3 miles de toneladas de fertilizantes, un 6,1% menos que no ano anterior, sendo a novena comunidade en canto ó consumo dos mesmos. Comparado co total estatal, Galicia consumiu o

3.2.7.

Consumo agrícola de fertilizantes nas CC.AA. 2002-03

	2002	2003				02/01
	Total	Total	Nitrogenados	Fosfatados	Potásicos	
			(en miles de Tm)			*(%)*
Andalucía	470,1	504,6	297,9	109,6	97,1	7,3
Aragón	164,1	211,5	97,7	71,4	42,4	28,9
Asturias	12,3	7,5	2,8	2,3	2,4	-39,0
Baleares	2,6	6,0	4,1	1,3	0,6	130,8
Canarias	15,0	17,1	6,6	4,4	6,1	14,0
Cantabria	7,2	7,5	4,3	2,1	1,1	4,2
Castela - A Mancha	191,7	256,4	134,5	79,1	42,8	33,8
Castela e León	438,5	480,7	255,2	133,9	91,6	9,6
Cataluña	125,2	119,8	48,8	26,0	45,0	-4,3
Comunidade Valenciana	236,9	244,0	124,0	47,5	72,5	3,0
Estremadura	107,8	104,4	55,5	24,2	24,7	-3,2
Galicia	77,0	72,3	33,8	22,3	16,2	-6,1
Madrid	19,8	24,6	10,6	8,3	5,7	24,2
Murcia	137,2	150,0	74,0	48,0	28,0	9,3
Navarra	55,4	51,5	27,4	15,5	8,6	-7,0
País Vasco	38,5	25,9	12,9	8,7	4,3	-32,7
A Rioxa	23,5	32,1	16,1	9,8	6,2	36,6
Total	2.122,8	2.315,9	1.206,2	614,4	495,3	9,1

Fonte: *Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación*

3.2.8.

Inscricións de máquinas agrícola novas en Galicia e España 2002-03

2002

	Tractores	Motocultores	Colleitadoras de cereais	Total
Galicia	1.327	515	1	1.843
A Coruña	393	55	-	448
Lugo	267	15	-	282
Ourense	227	44	1	272
Pontevedra	440	401	-	841
España	18.162	830	525	19.517
G/E	7,3	62,0	0,2	9,4

2003

	Tractores	Motocultores	Colleitadoras de cereais	Total
Galicia	1.319	506	5	1.830
A Coruña	424	56	-	480
Lugo	261	17	1	279
Ourense	219	48	4	271
Pontevedra	415	385	-	800
España	19.060	766	581	20.407
G/E	6,9	66,1	0,9	9,0

03/02

	Tractores	Motocultores	Colleitadoras de cereais	Total
		(%)		
Galicia	-0,6	-1,7	400,0	-0,7
A Coruña	7,9	1,8		7,1
Lugo	-2,2	13,3		-1,1
Ourense	-3,5	9,1	300,0	-0,4
Pontevedra	-5,7	-4,0		-4,9
España	4,9	-7,7	10,7	4,6

Fonte:*Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación*

3.2.9.

Índices de prezos percibidos polos agricultores 2002-03: medias anuais españolas

	2002	2003	03/02
	(ano base 1995=100)		*(%)*
Productos vexetais	96,78	105,33	8,8
Productos agrícolas	94,97	103,97	9,5
Cereais consumo humano	79,35	81,57	2,8
Cereais penso	80,64	84,18	4,4
Leguminosas consumo humano	81,97	78,47	-4,3
Leguminosas penso	71,79	70,55	-1,7
Tubérculos	74,45	96,73	29,9
Hortalizas	129,21	146,18	13,1
Froitas frescas (non cítricos)	98,28	112,08	14,0
Viño e mosto	87,01	94,21	8,3
Sementes	74,98	78,51	4,7
Flores e plantas ornamentais	118,17	139,38	17,9
Productos animais	103,68	104,44	0,7
Gando para abasto	100,62	100,66	0,0
Vacún para abasto	97,43	95,50	-2,0
Ovino para abasto	118,51	114,98	-3,0
Cabrún para abasto	121,00	132,97	9,9
Porcino para abasto	96,30	92,73	-3,7
Aves para abasto	97,90	110,05	12,4
Coellos para abasto	101,76	133,27	31,0
Productos gandeiros	113,00	118,10	4,5
Leite	107,83	107,82	0,0
Ovos	133,76	157,86	18,0
La	65,69	76,69	16,7
Gando vivo	102,40	97,32	-5,0
Productos forestais	117,88	121,25	2,9
Madeira	103,35	105,03	1,6
Madeira coníferas	112,75	120,81	7,1
Madeiras frondosas	89,96	82,53	-8,3
Corcho	348,57	379,00	8,7
Índice xeral de prezos percibidos	99,52	104,98	5,5

Fonte: *Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación*

3.2.10.

Índices de prezos pagados polos agricultores 2002-03

	2002	2003	03/02
	(Ano Base 1995= 100)		*(%)*
Ben e servicios de uso corrente	113,41	114,73	1,2
Sementes e plantóns	134,45	135,28	0,6
Fertilizantes	111,32	110,52	-0,7
Simples	115,69	115,54	-0,1
Compostos	106,57	106,47	-0,1
Enmendas	114,88	107,44	-6,5
Alimentos de gando	102,21	101,81	-0,4
Pensos simples	108,56	104,54	-3,7
Pensos compostos	100,65	101,14	0,5
Protección fitopatolóxica	117,29	119,41	1,8
Tratamentos zoosanitarios	140,55	141,17	0,4
Cons. e rep. Maquinaria	123,91	131,64	6,2
Cons. e rep. Edificios	128,24	132,01	2,9
Enerxía e lubricantes	129,57	134,53	3,8
Material e pequeno utillaxe	106,91	109,89	2,8
Gastos xerais	124,17	127,67	2,8
Bens de investimento	128,46	131,92	2,7
Maquinaria e outros bens de equipo	128,88	133,97	3,9
Obras de inversión	128,15	130,40	1,8

Fonte: *Ministerio de Agricultura Pesca y Alimentación, Boletín Mensual de Estadística*

3,1% do total consumido en España, fronte ó 3,6% do ano anterior.

En Galicia, a diferencia do acontecido no conxunto do Estado, rexístrase unha caída das inscricións de maquinaria agrícola nova, producíndose a mesma tanto no caso dos tractores como dos motocultores. O número de tractores foi de 1.319 no ano 2003 fronte ós 1.327 do ano anterior (un 0,6% menos), en tanto que no caso dos motocultores, pásase dos 515 de 2002 ós 506 do ano considerado (1,7% menos) (**cadro 3.2.8.**).

O **cadro 3.2.9.** reflicte os índices de prezos percibidos polos agricultores nos dous últimos anos, onde se aprecia unha medra do índice xeral do 5,5%. Os diferentes tipos de productos considerados experimentan un crecemento do índice, sendo os máis acusados os dos productos agrícolas e vexetais, cun 9,5% e 8,8%, respectivamente.

En relación ós prezos pagados polos agricultores, o **cadro 3.2.10.** amosa un crecemento tanto no caso dos bens e servicios de uso corrente como no caso dos bens de investimento. No primeiro caso, o índice de prezos rexistra no ano 2003 unha medra do 1,2% respecto ó ano anterior, sendo esta porcentaxe do 2,7% no caso dos bens de investimento.

Finalmente, no concernente ás axudas ó sector agrario, os **cadros 3.2.11.**, **3.2.12.** e **3.2.13.** reflicten as diferentes axudas ás explotacións agrarias outorgadas nos anos 2001 e 2002, así como as axudas á industria agroalimentaria e as liñas de axuda ó fomento asociativo. Segundo o *Anuario de Estatística Agraria 2002*, o número de medidas ou liñas de actuación dirixidas ás explotacións agrarias expedidas en 2002 ascendeu a 182.673 (un 28,2% superior ó experimentado o ano anterior), cun volume total de subvencións de 139,4 millóns de euros, fronte ós 201,4 millóns de euros do ano anterior.

Os principais grupos de axudas atendendo ó número de axudas estructurais son os de "seguros agrarios", as "axudas a superficies con cultivos herbáceos" e as "primas de sacrificio vacún", que acollen o 64,7% das axudas concedidas. No último ano cómpre salienta-la medra das subvencións para seguros agrarios, que pasa de 5.427 expedientes en 2002 a 46.729 expedientes en 2002.

O **cadro 3.2.12.** reflicte que no ano 2001 un total 312 empresas se favoreceron das medidas de apoio á industria agroalimentaria, ascendendo o volume total da subvención a 46,6 millóns de euros, o que representa o 46,7% do investimento total subvencionado. A industria vitivinícola acolle a 138 das 312 empresas subvencionadas, sendo o montante global da subvención de 9,3 millóns de euros. As 62 empresas cárnicas recibiron unha subvención de 14,2 millóns de euros, mentres que a subvención das 38 empresas lácteas foi de 13,1 millóns de euros.

Pontevedra e Ourense son as provincias que acollen o maior número de empresas agroalimentarias con subvención (117 e 71 empresas, respectivamente), en tanto que A Coruña é quen presenta a maior porcentaxe da subvención outorgada, co 47,4% da subvención total na provincia (46,3%, en Lugo e Ourense e 46,1%, en Pontevedra).

No caso das liñas de axudas ó fomento asociativo, o **cadro 3.2.13.** amosa que as axudas ás agrupacións de productores agrarios é a que presenta o maior volume de subvención, con 5.885,3 miles de euros (o 60,4% da subvención total). En termos de beneficiarios, a liña de axuda máis importante é a de apoio ó cooperativismo, con 147 beneficiarios, o 46,1% dos beneficiarios totais neste tipo de axudas.

3.2.11.

Axudas ás explotacións agrarias 2001-02

	2001		2002	
	Número	Subvención (en €)	Número	Subvención (en €)
Posta en producción de superficies infrautilizadas en montes veciñais	10	592.980,88	30	286.830,62
Mellora da eficacia dos sitemas productivos agrarios	32	607.575,16		
Axudas a superficies con cultivos herbáceos	35.385	16.531.296,00	36.708	19.866.569,00
Primas a productores de vacún de carne (becerros)	22.044	6.856.923,55	20.710	7.186.648,77
Primas a gandeiros de ovino-caprún	3.910	2.288.343,23	3.638	3.960.085,57
Primas a gandeiros con vacas mosexas	22.963	36.754.818,63	21.826	35.870.403,13
Primas sacrificio vacún	29.504	4.368.329,32	34.781	9.231.867,53
Mellora das estructuras de explotacións agrarias (RD 1887/91, 204/96) (só subvención directa)				
A)Primeira instalación de agricultores novos	740	5.242.553,08	491	3.866.337,00
B)Investimentos en plans de mellora de explotacións	2.070	12.640.585,37	1.585	11.562.879,00
C)Axudas para a introdución á contabilidade	-	-	-	-
D)Axudas a agrupacións de xestión	2.168	744.784,37	32	556.736,00
R)Investimentos en plans de mellora fóra da acción común	-	-	-	-
Cesamento anticipado na actividade agraria	1.786	82.136.445,00	2.963	14.869.593,33
Indemnizacións compensatorias a zonas de montaña desfavorecidas	14.201	11.468.595,00	10.789	8.486.151,82
Abandono producción leiteira	424	3.588.483,73	137	1.109.084,22
Medidas agroambientais en agricultura (R. 2078/92)				
Razas autóctonas en perigo de extinción	184	181.925,15	161	188.224,76
Protección integrada do viñedo	251	153.034,55	107	48.100,82
Conservación contorno paisaxístico en viñedos Ribeira Sacra	527	121.055,57	228	47.798,35
Mellora do medio físico en prados e pasteiros	-	-	18	35.119,28
Gandería ecolóxica	-	-	10	45.425,81
Agricultura ecolóxica	-	-	57	37.657,59
Prevención erosión en sistemas extensivos de pastoreo	52	205.547,48	2	8.720,51
Reestrucutación de viñedo	544	5.060.081,03	1.314	9.881.465,74
Adquisición de maquinaria	7	226.800,46	50	1.849.404,87
Agrupación tratamentos integrados para a agricultura (ATRIA)	21	337.244,18	22	292.385,65
Agrupación defensa vexetais (ADV)	52	335.652,91	69	418.271,93
Medidas extraordinarias sectores vitivinícola e fructícola	56	224.476,82	58	224.672,47
Programas agrarios (agás ADV e ATRIA)	-	-	49	1.390.655,58
Seguros agrarios	5.427	420.627,20	46.729	3.942.604,01
Fomento do emprego	51	6.004.494,23	-	-
Sementes e plantas de viveiro	17	333.684,19	29	664.439,37
Mellora da calidade do leite	86	4.015.069,62	80	3.454.262,78
Total	142.512	201.441.406,71	182.673	139.382.395,51

Fonte: *Consellería de Política Agroalimentaria e Desenvolvemento Rural, Anuario de estatística agraria 2002*

3.2.12.

Apoio á industria agroalimentaria 2002: distribución segundo tipo de industria

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Total
Cárnicas					
Empresas	15	15	8	24	62
Investimento subvencionado (en miles de €)	14.045,87	2.145,42	2.132,81	11.136,46	29.460,56
Subvención (en miles de €)	6.944,94	1.008,35	1.002,42	5.276,62	14.232,33
Lácteas					
Empresas	14	13	5	6	38
Investimento subvencionado (en miles de €)	14.952,11	10.299,53	1.182,06	1.324,82	27.758,52
Subvención (en miles de €)	7.117,94	4.840,78	558,31	615,08	13.132,11
Vtivinícola					
Empresas	7	24	45	62	138
Investimento subvencionado (en miles de €)	1.939,71	1.197,04	6.345,19	10.333,20	19.815,14
Subvención (en miles de €)	909,48	526,85	2.999,71	4.844,54	9.280,58
Alimentación animal					
Empresas	8	5	0	4	17
Investimento subvencionado (en miles de €)	610,86	929,30	-	379,44	1.919,60
Subvención (en miles de €)	292,52	436,77	-	179,90	909,19
Hortofructícola					
Empresas	7	12	9	14	42
Investimento subvencionado (en miles de €)	5.596,51	1.760,78	2.904,48	5.259,40	15.521,17
Subvención (en miles de €)	2.341,58	751,58	1.282,93	2.403,33	6.779,42
Outras					
Empresas	3	1	4	7	15
Investimento subvencionado (en miles de €)	379,99	339,95	483,95	4.202,52	5.406,41
Subvención (en miles de €)	178,59	159,78	202,83	1.735,50	2.276,70
Total					
Empresas	54	70	71	117	312
Investimento subvencionado (en miles de €)	37.525,05	16.672,02	13.048,49	32.635,84	99.881,40
Subvención (en miles de €)	17.785,05	7.724,11	6.046,20	15.054,97	46.610,33

Fonte: *Consellería de Política Agroalimentaria e Desenvolvemento Rural, Anuario de estatística agraria 2002*

3.2.13.

Fomento asociativo 2002: liñas de axuda

	Beneficiarios	Subvención (en €)
Fomento do asociacionismo	34	241.155,45
Incorporación de socios ás cooperativas e SAT	20	232.183,50
Constitución de novas cooperativas e SAT	14	8.971,95
Integración, fusión e absorción cooperativa	-	0,00
Apoio ó cooperativismo	147	1.374.129,90
Formación cooperativa: cursos e viaxes	10	12.063,27
Auditorías, análises e estudios	45	177.154,34
Equipamento informático e fotocopiadoras	39	148.870,95
Contratación de persoal	51	1.031.288,84
Actuacións relacionadas coa calidade	2	4.752,50
Cooperativas utilización maquinaria agrícola	57	1.947.614,64
Agrupacións de productores agrarios (APAS)	25	5.885.343,45
Organización profesional do sector agrario	3	150.253,00
Viaxes de interese agrario	-	-
Bolsas de prácticas	53	144.243,00
Total	319	9.742.739,44

Fonte: *Consellería de Política Agroalimentaria e Desenvolvemento Rural, Anuario de estatística agraria 2002*

Outro tipo de axudas ó sector agrario son as axudas á promoción e comercialización dos productos agrarios e agroalimentarios galegos, con 215 beneficiarios (232 beneficiarios no ano anterior) e 2.890,3 miles de euros (43,3 miles de euros menos).

No concernente ó estudio dos **indicadores empresariais** analizados polo Ardán, o subsector agro-gandeiro está constituído por un total de 1.302 empresas, sendo o seu emprego medio de 18 traballadores por empresa, segundo os datos facilitados polas mesmas. Estas empresas tiveron uns ingresos de explotación de 6.071,3 millóns de euros (o 12,2% do total galego) e xeraron un VEB total a

3.2.14.

Complexo agro-gandeiro 2002: actividades que comprende o grupo

	Empresas	Ingresos de explotación	V.E.B. c.f.	Cash-flow	Activo total	Emprego medio
		(en miles de €)				
Agricultura	21	24.431,6	10.250,7	3.077,0	42.998,9	19
Gandeiría	40	46.563,7	7.162,3	688,6	40.086,9	7
Avicultura	17	52.863,9	8.008,4	1.819,0	22.358,3	20
Fabricación de productos cárnicos	66	288.711,6	43.369,5	10.026,0	141.278,0	25
Fabricación de productos lácteos	22	607.129,6	51.750,4	21.179,5	319.733,8	43
Fabric.de productos para a alimentación animal	34	375.761,2	63.514,8	26.952,6	228.854,3	31
Fabr.fariñas, pan e prod.panadería e pastel	131	132.355,3	50.371,2	10.701,5	97.095,4	19
Fabr.bebidas con base alcohólica (exc.viño)	11	94.488,8	38.641,2	20.178,5	101.626,9	32
Fabricación de viños e brandy	48	73.178,5	17.833,4	6.791,7	105.364,9	9
Fabr.beb.refresc.non alcohol.e augas minerais	18	167.403,8	37.505,9	29.368,0	161.232,7	43
Fabricación doutros productos alimenticios	27	93.293,0	20.957,2	5.967,8	70.800,6	23
Torrefacción de café	15	32.056,6	10.267,7	3.893,6	25.948,8	14
Distrib. xeral maiorista de prod. aliment. e bebidas	303	1.768.158,4	83.352,7	27.962,2	640.204,7	13
Distrib. esp. maiorista prod. aliment. e bebidas	56	432.584,4	44.798,7	6.728,8	249.150,2	22
Distrib. esp. maiorista productos lácteos	27	442.252,3	6.451,1	1.349,6	78.556,1	8
Distribución maiorista carnes e productos cárnicos	56	145.764,1	12.201,4	2.522,5	46.522,7	10
Distribución maiorista froitas frescas e verduras	97	190.231,5	19.623,1	4.915,2	65.094,8	9
Distribución maiorista de gando e prod.de granxa	116	299.273,0	30.769,8	9.506,3	132.467,4	8
Distribución maiorista de bebidas alcohólicas	28	33.694,6	4.973,3	955,7	19.513,2	8
Distrib. minorista de prod. alimenticios e bebidas	146	752.882,7	99.511,7	18.800,0	218.640,4	41
Servicios para agricultura	12	10.015,7	4.073,3	448,5	8.121,4	22
Serv. para gandeiría e activ.veterinarias	11	8.168,5	3.252,5	865,2	6.443,1	13
Total	1.302	6.071.262,7	668.640,3	214.697,8	2.822.093,3	18
Peso do grupo no conxunto de empresas galegas *(%)*	9,6	12,2	6,7	8,2	7,0	

Fonte: *Ardán*

custo de factores de 668,6 millóns de euros (o 6,7%).

O **cadro 3.2.14.** reflicte que as actividades relacionadas coa distribución de productos alimenticios e bebidas son as que engloban o maior número de empresas, con 829 empresas (o 63,7% das empresas pertencentes ó sector primario), xerando o 67,0% dos ingresos de explotación e o 45,1% do VEB a custo de factores. As actividades máis importantes son as relacionadas coa distribución minorista e distribución xeral maiorista, con 99,5 e 83,4 millóns de euros, respectivamente (o 27,3% do VEB xerado neste subsector)

As 450 empresas relacionadas coas actividades productivas (34,6% das empresas deste sector), xeraron o 53,8% do VEB do sector primario e industrias relacionados e o 32,7% dos ingresos de explotación. Entre as diferentes actividades productivas cómpre salientar, polo que á xeración do VEB se refire, as de fabricación de productos para a alimentación animal (63,5 millóns de euros), as de fabricación de productos lácteos (51,8 millóns de euros) e as de fabricación de fariñas, pan e productos panadería e pastelería (50,4 millóns de euros), que en conxunto acollen o 24,8% do VEB xerado polo subsector.

O principal núcleo de localización segundo ó valor engadido bruto xerado polas empresas, **cadro 3.2.15.**, é A Coruña cun total de 156,9 millóns de euros, un 11,2% máis que no ano anterior, seguido de Vigo, cun valor engadido bruto xerado de 57,4 millóns de euros (un 3,9% máis).

A conta de explotación agregada das 1.302 empresas pertencentes a este subsector, **cadro 3.2.16.**, reflicte que no ano 2002 as empresas do complexo agrogandeiro presentaron unha caída do 2,3% do resultado de actividades ordinarias, que acada os 130,1 millóns de euros, e unha medra do resultado de actividades extraordinarias do 6.617,2%, acadando os 33,4 millóns de euros. Esto facilita que o resultado neto do exercicio aumente un 26,1% e ascenda a 116,6 millóns de euros en 2002.

Nese ano os ingresos de explotación medraron un 7,9% e o VEB a custo de factores un 8,3%, manténdose a súa importancia relativa no total dos ingresos de explotación nos 11,0% de 2001.

En relación ó estudio do balance agregado das empresas deste sector, o **cadro 3.2.17.** amosa que, en termos relativos, o financiamento permanente cubre a totalidade do activo fixo neto e un 10,2% do circulante neto, acadando un fondo de rotación de 164,8 millóns de euros, un 25,3% superior ó existente o ano anterior. O 89,8% restante está financiado polos acreedores a curto prazo. No concernente ás fontes de financiamento, o 48,7% corresponde ó financiamento permanente, onde os fondos propios, que crecen un 12,1% respecto ó ano anterior, supoñen o 35,0% do financiamento total. Os recursos alleos a longo prazo medraron nun 3,8%, cun peso relativo do 11,6% no total das fontes de financiamento.

En termos absolutos, o activo total ascendeu a 2.822,1 millóns de euros, un 7,7% superior ó valor de 2001, dos que 1.210,6 millóns de euros corresponden ó activo fixo neto (un 8,4% superior ó ano anterior). Os 1.611,4 millóns restantes corresponden ó circulante neto, que medrou un 7,2% en relación a 2001.

No que ó estudio económico e financeiro se refire, o **cadro 3.2.18.** reflicte unha desaceleración no ritmo de crecemento dos ingresos, así como un incremento, respecto ós ingresos de explotación, do VEB e dos gastos de persoal. A carga financeira mantense no mesmo nivel que en 2001.

3.2.15.

Complexo agro-gandeiro 2001-02: principais núcleos de localización en base á xeración do VEB

Núcleos	2001	2002	02/01
	(en miles de €)		*(%)*
A Coruña	141.171,8	156.918,7	11,2
Vigo	55.208,1	57.353,0	3,9
Lugo	27.440,2	30.885,6	12,6
O Porriño	31.821,1	30.627,0	- 3,8
Oleiros	23.714,7	25.991,2	9,6
Arteixo	23.521,8	24.998,2	6,3
Pontedeume	17.844,4	20.827,6	16,7
Santiago	16.544,2	18.100,7	9,4

Fonte: *Ardán*

3.2.16.

Evolución da actividade no complexo agro-gandeiro 2001-02: ingresos, custos e resultados

	2001		2002		02/01
	(en miles de €)	*(%)*	*(en miles de €)*	*(%)*	*(%)*
Ingresos de explotación	5.628.197,5	100	6.071.262,7	100	7,9
Consumo e outros gastos de explotación	5.010.942,4	89,03	5.402.622,4	88,99	7,8
Valor engadido bruto a custo dos factores	617.255,1	10,97	668.640,3	11,01	8,3
Gastos de persoal	386.547,9	6,87	413.682,2	6,81	7,0
Resultado económico bruto da explotación	230.707,2	4,10	254.958,0	4,20	10,5
Amortizacións	93.070,6	1,65	106.346,0	1,75	14,3
Resultado económico neto da explotación	137.636,6	2,45	148.612,0	2,45	8,0
Resultado financeiro	-4.533,3	-0,08	-18.554,4	-0,31	-309,3
Ingresos financeiros	51.168,4	0,91	44.602,0	0,73	-12,8
Gastos financeiros	55.701,7	0,99	63.156,4	1,04	13,4
Resultado de actividades ordinarias	133.103,4	2,36	130.057,7	2,14	-2,3
Resultado de actividades extraordinarias	496,8	0,01	33.367,9	0,55	6617,2
Resultado antes de impostos	133.600,1	2,37	163.425,5	2,69	22,3
Impostos	41.153,1	0,73	46.827,9	0,77	13,8
Resultado neto do exercicio	92.447,3	1,64	116.597,5	1,92	26,1
Cash-flow	179.854,1	3,20	214.697,8	3,54	19,4

Fonte: *Ardán*

3.2.17.

Evolución do investimento e do financiamento no complexo agro-gandeiro 2001-02

	2001		2002		02/01
	(en miles de €)	*(%)*	*(en miles de €)*	*(%)*	*(%)*
Activo total	2.619.654,3	100	2.822.093,3	100	7,7
Activo fixo (neto)	1.116.605,8	42,62	1.210.644,2	42,90	8,4
Gastos amortizables	25.044,9	0,96	26.573,4	0,94	6,1
Inmobilizado inmaterial	138.986,0	5,31	141.890,1	5,03	2,1
Inmobilizado material	692.916,4	26,45	761.378,6	26,98	9,9
Outro inmobilizado	258.447,8	9,87	280.075,0	9,92	8,4
Outro activo fixo	1.210,9	0,05	727,3	0,03	-39,9
Circulante neto	1.503.048,5	57,38	1.611.449,1	57,10	7,2
Existencias	448.860,5	17,13	450.548,7	15,97	0,4
Debedores	812.659,8	31,02	893.670,1	31,67	10,0
Tesourería	124.707,8	4,76	126.529,1	4,48	1,5
Outro activo circulante	116.820,4	4,46	140.701,1	4,99	20,4
Fontes de financiamento	2.619.654,3	100,00	2.822.093,3	100,00	7,7
Financiamento permanente	1.248.095,1	47,64	1.375.403,8	48,74	10,2
Fondos propios	880.017,5	33,59	986.335,6	34,95	12,1
Recursos alleos l/p	315.908,1	12,06	327.816,3	11,62	3,8
Ingresos distribuidos en varios exercicios	52.169,5	1,99	61.251,9	2,17	17,4
Acreedores a curto plazo	1.371.559,3	52,36	1.446.689,7	51,26	5,5
Fondo de rotación	131.489,2	5,02	164.759,4	5,84	25,3

Fonte: *Ardán*

3.2.18.

Complexo agro-gandeiro 2001-02: estudio económico-financeiro

Indicadores do nivel de actividade e resultados sobre ingresos de explotación

	Crecemento dos ingresos		V.E.B.c.f. / ingresos		Gastos persoal / ingresos		Rtdo. ec. n. explotac. / ingresos		Carga financeira / ingresos		Cash-flow / ingresos	
	Empresa do sector	Empresa galega	Empresa do sector	Empresa galega	Empresa do sector	Empresa galega	Empresa do sector	Empresa galega	Empresa do sector	Empresa galega	Empresa do sector	Empresa galega
	(%)											
2002	4,32	5,94	13,66	26,92	9,97	18,53	1,80	3,08	0,56	0,97	2,46	3,51
2001	9,01	8,83	13,12	27,06	9,56	18,70	1,77	3,13	0,56	1,04	2,47	3,45

Rendibilidade e magnitudes asociadas

	Rendibilidade económica		Marxe		Rotación de activos		Rendibilidade financeira antes de impostos		Coste neto da débeda		Coeficente de endebedamento	
	Empresa do sector	Empresa galega	Empresa do sector	Empresa galega	Empresa do sector	Empresa galega	Empresa do sector	Empresa galega	Empresa do sector	Empresa galega	Empresa do sector	Empresa galega
	(%)						(%)					
2002	4,89	5,82	1,94	3,30	2,53	1,72	12,26	14,60	1,79	2,22	2,23	2,38
2001	4,76	5,83	1,97	3,36	2,50	1,72	11,55	15,20	1,72	2,34	2,35	2,48

Fonte: *Ardán*

3.2.19.

Macromagnitudes do subsector agrícola 2002

Cultivos	Valor a prezos do producto	Subvención	Valor a prezos básicos
		(en miles de €)	
Cereais	31.847,6	21.869,0	53.716,6
Leguminosas	5.021,8	-	5.021,8
Pallas	2.982,2	-	2.982,2
Tubérculos consumo humano	74.091,1	-	74.091,1
Cultivos forraxeiros	4.717,9	23.820,0	28.537,9
Pastos accidentais e praderías naturais	84.914,2	-	84.914,2
Hortalizas	83.462,1	-	83.462,1
Cítricos	2.190,8	-	2.190,8
Froitas non cítricas	55.830,3	-	55.830,3
Viño e subproductos	86.289,6	-	86.289,6
Flores e plantas ornamentais	108.373,9	-	108.373,9
Sementes selectas e pes agrículas	53.888,3	-	53.888,3
Outros	1.356,9	-	1.356,9
Total	594.966,7	45.689,0	640.655,7

Fonte: *Consellería de Política Agroalimentaria e Desenvolvemento Rural, Anuario de Estatística Agraria 2002*

3.2.20.

Produccións agrícolas 2002: superficie e produccións

Cultivos	Superficie	Produción	Destino	
			Autoconsumo e reemprego	Comercialización
	(en Ha.)	(en Tm.)	(%)	
Cereais gran				
Trigo	20.235	68.514	64,0	36,0
Centeo	5.286	15.427	81,0	19,0
Feixón seco	3.407	4.085	44,0	56,0
Pataca	22.587	577.562	47,0	53,0
Cultivos forraxeiros				
Millo forraxeiro	40.186	1.954.878	100	-
Pradería	229.571	12.027.174	100	-
Hortalizas				
Tomate	811	23.592	58,0	42,0
Leituga	926	19.032	50,0	50,0
Pemento	858	14.809	46,0	54,0
Cebola	1.639	37.865	30,0	70,0
Feixón verde	1.648	23.394	36,0	64,0
Repolo e coliflor	1.587	47.323	78,0	22,0
Uva para vinificación	33.273	342.315	100	-

Fonte: *Consellería de Política Agroalimentaria e Desenvolvemento Rural, Anuario de estatística agraria 2002*

O devandito **cadro 3.2.18.** amosa que a rendibilidade financeira antes de impostos aumenta influenciado pola medra da rendibilidade financeira, malia o incremento do custo neto da débeda. O nivel de endebedamento do sector decrece en 2002.

• Agricultura

As macromagnitudes do subsector agrícola reflicten que o valor a prezos do productor do conxunto do subsector ascendeu a 595,0 millóns de euros e as subvencións a 45,7 millóns de euros. O **cadro 3.2.19.** reflicte que o valor total da producción a prezos básicos acadou os 640,7 millóns de euros.

Atendendo á desagregación segundo grupo de productos, o devandito cadro amosa que as flores e plantas ornamentais presentan o valor a prezos básicos máis elevado, con 108,4 millóns de euros (o 16,9% do valor total do subsector agrícola), seguido polo viño e subproductos, con 86,3 millóns de euros (13,5%), e os pastos accidentais e parados naturais e hortalizas, con 84,9 millóns (13,3%) e 83,5 millóns de euros 13,0%), respectivamente.

A contía total das subvencións ascendeu a 45,7 millóns de euros, dos que 23,8 millóns de euros corresponden ós cultivos forraxeiros e 21,9 millóns de euros ós cereais.

3.2.21. Productos galegos con indicativo de calidade 2002

	Denominación de Orixe de Viños				
	Ribeiro	Valdeorras	Rías Baixas	Monterrei	Ribeira Sacra
Productores	5.899	2.022	5.438	550	2.807
Industrias	95	35	171	11	90
Superficie inscrita *(Ha)*	2.627,0	1.330	2.526	630	1.200
Colleita *(Kg de uva)*					
Branca	13.044.590	2.732.802	13.355.433	31.077	148.786
Tinta	1.092.967	2.135.032	44.785	214.219	2.104.757
Producción *(litros)*					
Branco	9.652.996	1.897.010	8.841.786	208.600	86.878
Tinto	808.796	1.836.080	27.220	150.000	1.491.501
Viño cualificado *(litros)*					
Branco	5.236.809	1.319.810	8.463.787	214.000	109.456
Tinto	410.897	1.801.065	17.415	142.500	1.561.948

	Denominación Específica Orujo de Galicia				
	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Productores	3	17	32	41	93
Destiladores	5	5	10	10	30
Envellecedores	3	2	4	3	12
Embotelladores	5	7	13	10	35
Producción *(litros)*					
Branca	83.434	21.822	76.926	38.699	220.881
Envellecida	-	2.700	225	225	3.150

	Denominación Específica Pataca de Galicia			
	Subzona Bergantiños	Subzona Vilalba	Subzona A Limia	Galicia
Productores	25	59	183	267
Parcelas declaradas	96	152	475	723
Superficie *(Ha)*	29	50	343	422
Envasadores	1	3	4	8
Patata comercializada *(Kg)*	340.000	568.000	3.544.000	4.452.000

	Indicación Xeográfica Protexida Ternera Gallega				
	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Productores activos	889	5.103	450	87	6.529
Explotacións activas	957	5.259	592	153	6.961
Industrias cárnicas	18	12	14	12	56
Canais certificadas	17.553	16.041	7.136	12.704	53.434

	Indicación Xeográfica Protexida Lacón Gallego				
	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Explotacións	13	20	-	32	65
Industrias cárnicas	14	31	4	10	59
Lacóns comercializados	312	6.305	-	-	6.617

	Queixo: Denominacións de orixe			
	Queixo Tetilla	Arzúa - Ulloa	San Simón da Costa	Queixo do Cebreiro
Gandeiros	727	600	50	9
Queixerías	25	18	7	3
Producción *(Uds)*	1.753.000	1.822.000	137.809	47.887
(Kg)	1.818.700	2.173.822	159.148	26.669

	Denominación Específica Mel de Galicia				
	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Apicultores	138	120	154	62	474
Colmeas	4.896	10.611	9.872	2.905	28.284
Envasadores	19	18	16	12	65
Producción *(Kg)*					
Total	97.920	212.220	197.440	58.100	565.680
Certificada	46.015	70.348	7.870	69.050	193.283

	Agricultura ecolóxica
Productores	230
Superficie inscrita *(en Ha.)*	3.585
Envasadores	32

Fonte: *Consellería de Política Agroalimentaria e Desenvolvemento Rural, Anuario de Estatística Agraria 2002*

3.2.22.

Macromagnitudes do subsector gandeiro 2002

	Valor a prezos do productor	Subvención	Valor a prezos básicos
		(en miles de €)	
Vacún: carne e gando	152.617,7	35.607,0	188.224,7
Ovino: carne e gando	2.393,9	2.108,0	4.501,9
Cabrún: carne e gando	671,6	-	671,6
Porcino: carne e gando	165.383,1	-	165.383,1
Aves: carne e gando	145.592,3	-	145.592,3
Coellos: carne e gando	19.414,6	-	19.414,6
Equino: carne e gando	1.562,3	-	1.562,3
Leite	661.302,6	-	661.302,6
Ovos	60.258,9	-	60.258,9
La	106,3	-	106,3
Esterco	-	-	-
Traballo animal	-	-	-
Varios	24.497,4	-	24.497,4
Total	1.233.800,6	37.715,0	1.271.515,5

Fonte: *Consellería de Política Agroalimentaria e Desenvolvemento Rural, Anuario de Estatística Agraria 2002*

No que atinxe á superficie, a producción e o seu destino dos principais cultivos, o *Anuario de estatística agraria* reflicte, **cadro 3.2.20.**, a importancia dos cultivos forraxeiros en canto á superficie e producción. En 2002 a superficie dedicada á pradería foi de 229.571 hectáreas e a súa producción de 12.027,1 miles de toneladas. Séguelle en importancia o millo forraxeiro, cunha superficie de 40.186 hectáreas e unha producción de 1.954,9 miles de toneladas. A producción de ámbolos dous productos dedícase na súa totalidade ó autoconsumo e reemprego.

A análise da producción no subsector agrícola cómpre finaliza-la facendo referencia ós productos galegos con indicativo de calidade. No caso concreto da agricultura, o **cadro 3.2.21.** reflicte os principais datos da producción dos tres productos agrícolas con distintivo de calidade: viño, augardente e pataca.

• Gandería

O punto de partida do estudio do subsector gandeiro é a análise das súas macromagnitudes. O **cadro 3.2.22.** reflicte que en 2002 o valor a prezos do productor ascendeu a 1.233,8 millóns de euros, dos que 746,2 millóns corresponden ás produccións animais e 487,6 millóns de euros corresponden ós productos de carne e gando. Tendo en conta o valor das subvencións, todas elas correspondentes ós grupos de productos de carne e gando de vacún e ovino, o valor a prezos básicos do subsector gandeiro foi de 1.271,5 millóns de euros, dos que 525,4 millóns corresponden ós productos de carne e gando.

Entre os subsectores gandeiros cómpre salienta-la importancia do subsector lácteo en Galicia, xa que o valor da súa producción a prezos de productor ascendeu a 661,3 millóns de euros (o 53,6% do valor total do subsector gandeiro).

Centrándonos no gando bovino, os datos do *Rexistro de Gando Bovino 2003* amosan, **cadro 3.2.23.**, que nas 63.978 explotacións galegas de bovino había un total de 1.045.478 reses, cun número medio de 14,8 reses por explotación. A provincia de Lugo é a que presenta o número medio máis elevado, con 20,7 cabezas, seguido de A Coruña, con 15,0 animais por explotación, e de Ourense e Pontevedra, con 7,8 e 7,5 reses.

O **cadro 3.2.23.** reflicte que o 52,1% das reses rexistradas corresponde a vacas de muxidura (544.371 reses) e un 30,6% a vacas non de muxidura (320.193 reses).

3.2.23.

Explotacións de bovino do Rexistro de Gando Bovino 2003

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Nº explotacións	24.153	20.803	4.496	14.526	63.978
Total bovinos	388.874	475.196	65.302	116.106	1.045.478
Vacas de muxidura	234.218	238.156	6.491	65.506	544.371
Vacas non de muxidura	96.189	158.032	33.808	32.164	320.193
Outros bovinos	58.467	79.008	25.003	18.436	180.914

Fonte: Elaboración propia *IGE a partir da Campaña de Saneamento Gandeiro 2003 da Consellería de Política Agroalimentaria e Desenvolvemento Rural*

3.2.24.

Explotación do Rexistro de Gando Bovino 2003 con alomenos unha vaca: distribución segundo tipoloxía e estrato

Tipoloxía	Número bovinos	Explotacións	Total bovinos	Vacas de muxidura	Vacas non de muxidura	Outros bovinos
Muxidura	1-2	3.442	5.234	3.804	701	729
	3-4	1.745	5.927	3.582	1.045	1.300
	5-9	2.580	17.766	12.603	3.196	1.967
	10-19	4.417	63.357	49.152	8.455	5.750
	20-29	3.539	85.897	70.365	8.253	7.279
	30-49	4.357	166.512	142.939	10.338	13.235
	50-99	2.937	194.062	172.012	7.490	14.560
	100-199	489	62.836	56.825	1.425	4.586
	200-299	60	14.115	12.696	363	1.056
	300-499	***	***	***	***	***
	>= 500	***	***	***	***	***
	TOTAL	23.588	624.255	531.333	41.558	51.364
Non Muxidura	1-2	10.985	15.755	-	13.666	2.089
	3-4	5.854	20.271	727	15.533	4.011
	5-9	7.208	48.335	1.833	35.428	11.074
	10-19	6.281	86.462	3.615	62.165	20.682
	20-29	2.450	58.786	2.203	41.923	14.660
	30-49	1.950	72.616	2.429	52.109	18.078
	50-99	761	48.949	1.326	34.712	12.911
	100-199	119	15.468	249	11.018	4.201
	200-299	23	5.562	41	3.293	2.228
	300-499	9	3.331	6	2.290	1.035
	>= 500	4	3.533	41	2.254	1.238
	TOTAL	35.644	379.068	12.470	274.391	92.207
Cebo	1-2	-	-	-	-	-
	3-4	225	706	10	215	481
	5-9	84	520	44	112	364
	10-19	77	1.045	56	201	788
	20-29	34	838	17	132	689
	30-49	49	1.908	61	257	1.590
	50-99	107	7.982	130	839	7.013
	100-199	93	12.352	186	1.392	10.774
	200-299	11	2.715	30	332	2.353
	300-499	***	***	***	***	***
	>= 500	***	***	***	***	***
	TOTAL	687	31.826	568	4.244	27.014
Total		61.703	937.588	508.186	246.328	183.074

****** Dato non publicado para mante-lo segredo estatístico***

Fonte: Elaboración propia IGE a partir da Campaña de Saneamento Gandeiro 2001-2002 da Consellería de Política Agroalimentaria e Desenvolvemento Rural

No concernente á distribución de explotacións con alomenos unha vaca segundo tipoloxía e estrato, o **cadro 3.2.24.** reflicte que o 23,4% das explotacións (14.427 explotacións) teñen un ou dous animais, e acollen o 2,0% das reses (20.989 reses). No caso do gando de muxidura, estas porcentaxes son do 14,6% (3.442 explotacións) e 0,8% (5.234 reses), fronte ó 30,8% (10.985 explotacións) e 4,2% (15.755 reses) no caso do gando de non muxidura.

Respecto á **produción de leite**, o *Anuario de Estatística Agraria 2002* reflicte que a produción de leite en Galicia foi similar á acadada no ano anterior, con 2.314.051 miles de litros (368 litros

3.2.25.

Producción de leite 2002

	Total	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
	(en miles de litros)				
Leite consumido ou tranformado na explotación	292.796	132.205	122.604	9.664	28.323
Alimentación animal	98.929	40.273	47.025	1.208	10.423
Consumo familiar	71.631	27.682	25.312	6.102	12.535
Manteiga	18.404	8.527	6.999	450	2.428
Queixo	103.832	55.723	43.268	1.904	2.937
Leite comercializado	2.021.255	882.656	878.230	20.593	239.776
Venda directa	6.898	2.203	1.925	1.320	1.450
Venda industrial	2.014.357	880.453	876.305	19.273	238.326
Producción total	2.314.051	1.014.861	1.000.834	30.257	268.099

Fonte: *Consellería de Política Agroalimentaria e Desenvolvemento Rural, Anuario de estatística agraria 2002*

menos), dos que 2.021.255 miles de litros corresponden á producción de leite comercializado (o 87,3%), e 292.796 miles de litros ó leite consumido ou transformado na explotación (**cadro 3.2.25.**).

A cota leiteira asignada a Galicia na campaña 2002/03, tal e como reflicte o **cadro C.3.12.** (*Cota leiteira asignada ás CC.AA. e número de explotacións. Campañas 2000/01 e 2002/03*), foi de 1.868,1 miles de toneladas, o que representa case un tercio da cota leiteira total de España, estando en Galicia aproximadamente o 53% dos gandeiros con dereito a cota o inicio da campaña 2002/03. O volume total de cota por gandeiro ascendeu nesa campaña a 71.535,1 quilogramos, fronte ós 122.081,5 quilogramos no conxunto do Estado.

Atendendo á evolución deste subsector nos períodos 2000/01 e 2002/03, o devandito cadro amosa un descenso do número de explotacións con dereito a cota (18,6% menos en termos porcentuais, o que equivale a case 6.000 explotacións menos), así como unha medra do volume total de cota (12,0%) e da cota por gandeiro (un 37,7% máis para acada-los 71.535 quilogramos por explotación na campaña 2002/03). Comparado co total estatal, en termos relativos Galicia experimenta unha medra do volume de cota superior ó conxunto do Estado (10,4%), sendo o descenso do número de explotacións similar á media estatal (18,7%).

Atendendo á distribución segundo estratos de cota, **cadro 3.2.26.**, no período 2002/03 os gandeiros de vacún de leite con menos de 25.000 kg eran 9.227, o 35,3% do total galego, representando o 5,5% (101.994 toneladas) da cota total galega. No conxunto do Estado estas porcentaxes ascenden a 26,1% (12.770 gandeiros) e 2,5% (151.512 toneladas).

O estrato de cota que presenta o maior volume de producción corresponde ó que vai dende 75.001 kg a 200.000 kg, con 873.180 quilogramos, o que representa o 46,7% da cota galega nese período. O número de gandeiros ascende a 7.105, o que significa o 27,2% do total galego.

Cómpre salientar que no caso das explotacións con máis de 300.000 quilogramos, Galicia ocupa a terceira posición en canto o número absoluto das mesmas, cando representa o 1,9% dos gandeiros galegos. No conxunto do Estado o seu peso relativo ascende ó 8,0%, producindo o 41,4% da cota española (en Galicia estas explotacións producen o 12,7% da cota galega).

Dos datos do devandito **cadro 3.2.26.** dedúcese un descenso progresivo da importancia relativa das explotacións e

3.2.26.

Cotas lácteas nas CC.AA no período 2002-03: distribución segundo estratos

	< 25.000kg		25.001kg - 50.000kg		50.001kg - 75.000kg		75.001kg - 200.000kg		200.001kg - 300.000kg		>300.001kg		Total	
		(%)		(%)		(%)		(%)		(%)		(%)		(%)
Andalucía														
Nº gandeiros	150	9,7	107	6,9	69	4,5	472	30,5	300	19,4	448	29,0	1.546	100
Cota (t)	1.710	0,4	4.028	0,9	4.273	0,9	67.714	14,8	72.241	15,8	307.625	67,2	457.591	100
Aragón														
Nº gandeiros	9	4,2	15	7,0	15	7,0	52	24,3	41	19,2	82	38,3	214	100
Cota (t)	84	0,1	571	0,6	933	1,0	6.625	7,3	10.150	11,2	72.618	79,8	90.981	100
Asturias														
Nº gandeiros	1.347	21,1	1.193	18,6	842	13,2	2.111	33,0	586	9,2	318	5,0	6.397	100
Cota (t)	18.524	2,8	44.085	6,7	51.989	7,9	263.171	40,1	140.669	21,4	137.563	21,0	656.001	100
Baleares														
Nº gandeiros	2	0,5	21	5,6	21	5,6	125	33,2	92	24,4	116	30,8	377	100
Cota (t)	35	0,0	821	0,8	1.258	1,2	17.482	16,9	22.905	22,1	61.014	58,9	103.515	100
Cantabria														
Nº gandeiros	539	13,5	596	14,9	544	13,6	1.591	39,9	385	9,7	333	8,4	3.988	100
Cota (t)	7.828	1,5	21.875	4,2	33.574	6,4	199.506	38,2	92.349	17,7	167.670	32,1	522.802	100
Castela A Mancha														
Nº gandeiros	83	12,9	80	12,5	66	10,3	155	24,2	69	10,8	188	29,3	641	100
Cota (t)	996	0,5	3.045	1,6	4.041	2,1	19.997	10,3	16.706	8,6	148.496	76,8	193.281	100
Castela e León														
Nº gandeiros	900	16,5	968	17,7	743	13,6	1.715	31,4	474	8,7	657	12,0	5.457	100
Cota (t)	13.159	1,6	36.289	4,4	45.907	5,5	210.702	25,3	115.006	13,8	410.951	49,4	832.014	100
Cataluña														
Nº gandeiros	75	4,6	102	6,2	110	6,7	430	26,3	250	15,3	666	40,8	1.633	100
Cota (t)	998	0,2	3.842	0,6	6.757	1,1	56.939	9,3	62.629	10,3	478.190	78,5	609.355	100
Estremadura														
Nº gandeiros	71	20,2	55	15,7	47	13,4	125	35,6	31	8,8	22	6,3	351	100
Cota (t)	908	2,2	1.986	4,8	2.835	6,9	15.483	37,6	7.760	18,8	12.217	29,7	41.189	100
Galicia														
Nº gandeiros	9.227	35,3	4.831	18,5	3.285	12,6	7.105	27,2	1.169	4,5	498	1,9	26.115	100
Cota (t)	101.994	5,5	176.218	9,4	202.495	10,8	873.180	46,7	277.115	14,8	237.138	12,7	1.868.140	100
Madrid														
Nº gandeiros	9	4,6	13	6,7	13	6,7	41	21,0	27	13,8	92	47,2	195	100
Cota (t)	96	0,1	479	0,5	812	0,9	5.180	5,7	6.784	7,5	76.938	85,2	90.289	100
Rexión de Murcia														
Nº gandeiros	6	11,3	5	9,4	2	3,8	11	20,8	5	9,4	24	45,3	53	100
Cota (t)	64	0,2	176	0,6	115	0,4	1.395	4,5	1.328	4,3	28.003	90,1	31.081	100
Navarra														
Nº gandeiros	53	10,6	57	11,4	38	7,6	130	25,9	57	11,4	166	33,1	501	100
Cota (t)	857	0,5	2.176	1,3	2.354	1,4	16.953	9,8	13.937	8,0	137.003	79,1	173.280	100
País Vasco														
Nº gandeiros	287	20,0	210	14,7	159	11,1	399	27,9	129	9,0	248	17,3	1.432	100
Cota (t)	4.144	1,7	7.457	3,0	9.842	3,9	50.923	20,3	31.581	12,6	146.293	58,5	250.240	100
A Rioxa														
Nº gandeiros	8	17,4	2	4,3	0	0,0	12	26,1	4	8,7	20	43,5	46	100
Cota (t)	69	0,4	54	0,3	0	0,0	1.631	8,9	1.069	5,8	15.591	84,7	18.414	100
C. Valenciana														
Nº gandeiros	4	6,3	5	7,9	5	7,9	15	23,8	8	12,7	26	41,3	63	100
Cota (t)	46	0,1	215	0,5	299	0,7	1.920	4,3	1.903	4,2	40.537	90,2	44.920	100
Total														
Nº gandeiros	12.770	26,1	8.260	16,9	5.959	12,2	14.489	29,6	3.627	7,4	3.904	8,0	49.009	100
Cota (t)	151.512	2,5	303.317	5,1	367.484	6,1	1.808.801	30,2	874.132	14,6	2.477.847	41,4	5.983.093	100

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de datos do *Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación*

3.2.27.

Transferencias de cota 1998/99 - 2001/02

	Con explotación		Sen explotación		Entre CC.AA.		Totais	
	Número	Volume (en toneladas)	Número	Volume (en toneladas)	Número	Volume (en toneladas)	Número	Volume (en toneladas)
1998/99	1.307	60.245,8	2.305	31.566,2	15	242,2	3.627	92.054,3
1999/00	1.376	74.566,5	2.319	42.130,9	3	155,2	3.698	116.852,6
2000/01	1.015	69.799,8	3.580	60.118,8	7	224,7	4.602	130.143,4
2001/02	910	70.982,4	1.583	28.813,9			2.493	99.796,4
Total	4.608	275.594,6	9.787	162.629,9	25	622,2	14.420	438.846,6

Fonte: *Consellería de Política Agroalimentaria e Desenvolvemento Rural, Subdirección Xeral de Explotacións Agrarias*

3.2.28.

Cesións temporais de cota de leite 1998/99 - 2001/02

	Número	Volume (en toneladas)
Campaña 1998/99	376	5.878,8
Campaña 1999/00	428	6.572,1
Campaña 2000/01	335	7.039,6
Campaña 2001/02	227	5.476,9
Totais	1.366	24.967,3

Fonte: *Consellería de Política Agroalimentaria e Desenvolvemento Rural, Subdirección Xeral de Explotacións Agrarias*

3.2.29.

Abandonos de cota de leite 1998/99 - 2002/03

	Beneficiarios	Aprobadas cota (en toneladas)	Subvención (en miles de €)
Campaña 1998/99	1.644	29.686,9	9.473,5
Campaña 1999/00	728	12.166,3	3.965,6
Campaña 2000/01	463	12.014,5	4.414,8
Campaña 2001/02	424	11.646,5	3.588,5
Campaña 2002/03	137	4.274,0	1.109,1
Totais	3.396	69.788,2	22.551,5

Fonte: *Consellería de Política Agroalimentaria e Desenvolvemento Rural, Subdirección Xeral de Explotacións Agrarias*

cota galegas no total estatal a medida se incrementa o estrato de cota. No caso do estrato de menos de 25.000 kg, o número de gandeiros de vacún de leite representa o 72,3% do total estatal, e o volume de cota o 67,3%, fronte ó 12,8% e 9,6%, respectivamente, no caso do estrato de cota de máis de 300.001 quilogramos.

Un último aspecto a considerar á hora de analiza-la cota láctea é o correspondente ós movementos de cota en Galicia: transferencias, cesións temporais e abandonos de cota. O **cadro 3.2.27.** reflicte a evolución das transferencias de cota no período comprendido entre as campañas 1998/99 e 2001/02. Nesas catro campañas o número de transferencias ascendeu a 14.420, das que 9.787 corresponden a transferencias sen explotación e 4.608 a transferencias con explotación, e o volume total das mesmas foi de 438.846,6 toneladas (275.594,6 toneladas corresponden a transferencias con explotación e 162.629,9 a transferencias sen explotación). As transferencias entre comunidades autónomas foron 25 e a cantidade transferida ascendeu a 622,2 toneladas.

En relación ás cesións temporais de cota de leite, o **cadro 3.2.28.** reflicte que nas catro campañas mencionadas o núme-

3.2.30.

Prezos medios do leite en Galicia 2002-03: distribución segundo estratos

2003

Estrato (1)	litros/mes	Prezo Total	Prezo Base	Total Primas	Materia Grasa	Materia Proteica	Bacterioloxía	Outras primas
					(en <_>/100 l, sen IVE)			
LQ		20,06						
F1	< 2.000	23,33	22,27	1,06	0,19	0,01	-0,62	1,48
F2	2.000 a 3.500	25,69	23,13	2,57	0,14	-0,18	-0,56	3,17
F3	3.500 a 6.000	27,06	24,59	2,47	0,33	-0,04	-0,12	2,30
F4	6.000 a 10.000	29,22	24,63	4,59	0,53	0,08	0,24	3,74
F5	>=10.000	30,54	24,95	5,58	0,41	0,23	0,17	4,77
Total F1-F5		29,14	24,59	4,55	0,39	0,12	0,06	3,98
Prezo total		29,07						

2002

Estrato (1)	litros/mes	Prezo Total	Prezo Base	Total Primas	Materia Grasa	Materia Proteica	Bacterioloxía	Outras primas
					(en <_>/100 l, sen IVE)			
LQ		20,32						
F1	< 2.000	23,57	22,40	1,17	0,22	-0,04	-0,63	1,62
F2	2.000 a 3.500	25,92	23,11	2,81	0,20	-0,08	-0,48	3,16
F3	3.500 a 6.000	27,35	24,84	2,51	0,38	0,01	-0,12	2,24
F4	6.000 a 10.000	29,50	24,71	4,80	0,56	0,12	0,19	3,93
F5	>=10.000	31,04	25,26	5,78	0,53	0,29	0,29	4,68
Total F1-F5		29,54	24,81	4,73	0,48	0,18	0,12	3,96
Prezo total		29,47						

(1) [LQ] Leite quente; [L1-L5] Leite frío. Cómpre salientar que as medias de "Prezo Total" son ponderadas
Fonte: *IGE*

ro de cesións temporais ascendeu a 1.366, e o volume de cota a 24.967,3 toneladas.

O **cadro 3.2.29.** amosa a evolución do abandono de cota de leite. O volume total da subvención nas últimas cinco campañas ascendeu a 22.551,5 miles de euros, e o número de beneficiarios a 3.396. A cantidade total de cota de leite aprobada acadou as 69.788,2 toneladas.

Ó longo do ano 2002 continúa o descenso do prezo total medio do leite, que pasa dos 29,47 euros por cada cen litros de 2002 ós 29,07 euros de 2003. Esta caída rexístrase tamén no caso do leite frío como do leite quente, que rexistra un descenso de 0,40 euros e 0,26 euros (**cadro 3.2.30.**).

No que atinxe á **producción de carne** segundo especies en 2002, o **cadro 3.2.31.** reflicte o incremento do número de cabezas sacrificadas e da producción de carne, que acada en 2002 un total de 77.606.096 cabezas (un 5,0% máis que en 2001) e 354.982 toneladas de carne (6,9% máis). Agás no caso do gando ovino e do equino, esta medra prodúcese de forma xeneralizada, sendo a medra máis importante a experimentada no caso do gando bovino, con incrementos superiores ó 14% tanto no caso de reses sacrificadas como de producción de carne.

Atendendo á súa desagregación provincial, o incremento do sacrificio prodúcese en tódalas provincias galegas menos en Lugo (11,4% menos), sendo as medras máis importante as experimentadas en Pontevedra e Ourense, co 11,2% e 10,2%, respectivamente.

En termos do número de toneladas producidas, no ano 2002 hai que salientala importancia das aves, con 152.476 toneladas (un 4,7% máis que en 2001) e do gando porcino, cunha producción e 105.258 toneladas (4,1% máis). A producción de carne do gando bovino ascendeu ata as 90.581 toneladas, un 14,6% superior á producción de 2001.

Do mesmo xeito que no caso da agricultura, cómpre facer referencia ás principais produccións dos productos con dis-

3.2.31. *Número de reses sacrificadas e producción de carne 2001-02*

Número de reses

	2001	2002				
	Total	Total	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
Total	73.918.772	77.606.096	5.487.323	10.710.718	33.261.138	28.146.917
Bovino	388.123	443.341	142.348	66.944	102.588	131.461
Ovino	80.553	66.483	8.280	7.394	40.289	10.520
Cabrún	22.578	23.155	517	917	21.450	271
Porcino	1.273.435	1.298.393	361.133	29.219	13.810	894.231
Equino	2.090	1.468	217	1.244	1	6
Aves	67.623.741	71.085.000	3.802.000	10.605.000	33.083.000	23.595.000
Coellos	4.528.252	4.688.256	1.172.828	-	-	3.515.428

Producción de carne

(en Tm)

	2001	2002				
	Total	Total	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
Total	332.029	354.982	67.629	38.139	95.910	153.304
Bovino	79.060	90.581	31.328	14.162	20.646	24.445
Ovino	640	549	72	63	330	84
Cabrún	139	151	9	6	134	2
Porcino	101.096	105.258	28.183	2.555	1.122	73.398
Equino	243	167	24	142	-	1
Aves	145.586	152.476	6.600	21.211	73.678	50.987
Coellos	5.265	5.800	1.413	-	-	4.387

Fonte: *Consellería de Política Agroalimentaria e Desenvolvemento Rural, Anuario de estatística agraria 2002*

tintivo de calidade. Tal e como reflicte o **cadro 3.2.21.** no subsector gandeiro hai catro productos con distintivo de calidade: Tenreira, lacón, queixo e mel.

• ***Subsector mar-industria***

A análise destas actividades económicas parte da consideración dos presupostos consolidados da Consellería de Pesca e Asuntos Marítimos, para analizar posteriormente a actividade pesqueira e marisqueira en Galicia a partir dos datos recollidos nas *Macromagnitudes da pesca. Ano 2001-2002*, do IGE, e dos procedentes das descargas e transaccións con productos frescos da pesca, o emprego e os datos das variables empresariais recollidos polo Ardán.

Segundo a contía dos programas dedicados á pesca que están recollidos nos Presupostos Xerais da Xunta, **cadro 3.2.32.**, os dous programas máis importantes son os referidos á “transformación, conservación e comercialización dos productos mariños”, con 40.490,8 miles de euros (un 19,6% máis que en 2002), e á “reestructuración e renovación da flota pesqueira”, con 34.868,6 miles de euros (un 0,2% menos que no ano anterior). Estas dúas medidas acollen o 46,1% do presuposto da Consellería de Pesca no ano 2003, 1,6 puntos porcentuais máis que en 2002.

O primeiro deles ten entre os seus obxectivos, potencia-la competitividade das empresas do sector mediante a concesión de subvencións de capital que auxilien o financiamento de investimentos encamiñados á racionalización dos procesos productivos, á utilización de especies novas ou infrautilizadas, etc., así como ó establecemento de novos centros de traballo en zonas socioeconomicamente en declive que permitan a creación de emprego. Asemade, céntrase tamén no achegamento de novas tecnoloxías e na formación dos traballadores para a súa adaptación ós cambios producidos.

O programa “reestructuración e renovación da flota pesqueira” comprende as

3.2.32.

Presupostos consolidados da Consellería de Pesca e Asuntos Marítimos 2002-03: distribución dos créditos por programas

	2002	2003	03/02
	(en miles de €)		*(%)*
Ensinanzas pesqueiras	3.878,7	4.185,5	7,9
Formación Profesional F.S.E.	4.067,1	4.124,4	1,4
Protección e mellora do medio ambiente	1.665,9	2.043,3	22,7
Protección e mellora do medio natural marítimo	2.338,2	2.718,3	16,3
Dirección e Servicios Xerais de Pesca	12.483,4	14.228,9	14,0
Promoción cooperativa e social e divulgación da tecnoloxía pesqueira	8.812,5	8.703,2	-1,2
Promoción cooperativa e social e divulgación da tecnoloxía pesqueira. FSE	1.490,8	1.477,0	-0,9
Ordenación, reestructuración, fomento e mellora da producción pesqueira de cultivos mariños	21.733,0	19.073,4	-12,2
Regulación das produccións e dos mercados pesqueiros	535,9	541,9	1,1
Plan galego de investigación e desenv. tecnolóxico	3.589,8	3.549,9	-1,1
Elab. e difusión estatística	-	24,0	
Medio mariño	1.181,9	1.421,6	20,3
Desenvolvemento sostible da explotación dos recursos mariños	17.257,7	16.975,6	-1,6
Transformación, conserv. e comerc. dos productos mariños	33.847,9	40.490,8	19,6
Promoción de productos pesqueiros e fomento da calidade	1.337,0	3.752,8	180,7
Equipamentos pesqueiros	4.953,2	4.949,9	-0,1
Restructuración e renovación da flota pesqueira	34.921,8	34.868,6	-0,2
Servicios ás actividades marítimas	480,0	480,0	0,0
Total	154.574,8	163.609,1	5,8

Fonte: Xunta, *Presupostos xerais da C.A.*

accións relacionadas co financiamento de investimentos privados á reestructuración, renovación e modernización da flota de cara á consecución dunha flota artesanal e de altura moderna e segura adaptada ós recursos dispoñibles e ás necesidades futuras derivadas da xestión racional dos recursos pesqueiros (a chamada “pesca responsable”).

Asemade, cómpre salienta-la medra da partida correspondente á promoción de productos pesqueiros e fomento da calidade, que cun incremento do 180,7% respecto á contía do ano anterior, acada os 3.752,8 miles de euros en 2003.

As macromagnitudes da pesca correspondentes ós anos 2001 e 2002 amosan unha caída da cifra de negocio do sector pesqueiro, que acada os 922,3 millóns de euros (un 3,6% inferior á acadada en 2001). O **cadro 3.2.33.** reflicte que este descenso se produce pola caída dos ingresos das actividades da pesca de altura e do marisqueo a pé (8,6% e 10,1%, respectivamente), xa que estes medran no caso da acuicultura mariña (5,5%), marisqueo a flote (11,2%) e pesca costeira (6,2%).

A actividade pesqueira máis importante en canto á cifra de negocio se refire é a pesca de altura, con 422,2 millóns de euros (o 45,8% da cifra de negocio total do sector), seguida pola acuicultura mariña e a pesca costeira, con 227,5 (24,7%) e 202,4 millóns de euros (21,9%), respectivamente.

O devandito cadro indica o descenso do emprego no sector pesqueiro, que acada os 29.218 traballadores, 433 persoas menos que no ano 2001. O subsector da pesca costeira emprega a 9.249 traballadores (o 31,7% do emprego total), fronte ós 5.693 ocupados nas actividades do marisqueiro a pé (o 19,5%) ou os 5.177 traballadores na rama de actividade de pesca de altura (o 17,7%).

Os **cadros 3.2.34.** e **3.2.35.** reflicten a orixe das compras e o destino das vendas dos productos pesqueiros. Canto ás compras, no 58,9% das mesmas é a comunidade autónoma, fronte ó 27,9% do resto do mundo e o 13,3% do resto de España. En Galicia o 40,0% das compras do conxunto do sector corresponde a comerciantes por xunto, fronte ó 13,1% dos comerciantes

3.2.33.

Macromagnitudes do sector pesqueiro en Galicia 2001-02. Datos económicos

2001

	Pesca Extractiva			Marisqueo a pé	Acuicultura mariña	Total sector
	Marisqueo a flote	Pesca costeira	Pesca de altura			
	(en miles de €)					
Cifra de negocio	37.068,3	215.731,7	461.804,8	26.351,8	215.730,5	956.687,1
Ingresos derivados da actividade	37.068,3	215.065,6	458.784,7	26.351,8	215.193,1	952.463,5
Prestación de servizos	-	666,1	3.020,1	-	537,3	4.223,5
Total de compras de explotación	6.336,8	50.422,2	128.172,4	551,1	35.288,3	220.770,7
Compras de mat. primas e outros aprov.	6.336,8	49.391,2	118.593,5	551,1	33.340,9	208.213,4
Traballos realizados por outras empresas	-	1.030,9	9.578,9	-	1.947,4	12.557,3
Total de gastos de persoal	3.194,5	92.546,8	158.194,7	-	37.835,4	291.771,4
Soldos e salarios	2.470,0	73.271,5	123.531,5	-	29.730,2	229.003,1
Outros gastos de persoal	724,5	19.275,3	34.663,2	-	8.105,2	62.768,3
Total de servizos exteriores	2.813,7	34.192,5	112.624,7	126,5	39.985,8	189.743,0
	(en nº de persoas)					
Emprego	4.816	9.357	5.427	5.745	4.306	29.651
Asalariado	938	6.844	5.323	-	1.695	14.800
Non asalariado	3.878	2.513	104	5.745	2.611	14.851

2002

	Pesca Extractiva			Marisqueo a pé	Acuicultura mariña	Total sector
	Marisqueo a flote	Pesca costeira	Pesca de altura			
	(en miles de €)					
Cifra de negocio	41.201,9	202.392,8	422.189,3	29.021,4	227.508,9	922.314,3
Ingresos derivados da actividade	41.201,9	202.090,5	417.525,4	29.021,4	226.431,2	916.270,4
Prestación de servizos	-	302,3	4.663,8	-	1.077,7	6.043,9
Total de compras de explotación	5.616,5	48.848,7	121.631,0	800,7	39.653,1	216.550,0
Compras de mat. primas e outros aprov.	5.616,5	47.886,1	112.649,7	800,7	37.970,4	204.923,4
Traballos realizados por outras empresas	-	962,5	8.981,4	-	1.682,7	11.626,7
Total de gastos de persoal	4.295,3	86.013,6	149.888,0	-	39.661,8	279.858,8
Soldos e salarios	3.013,3	67.663,2	117.646,3	-	30.829,7	219.152,5
Outros gastos de persoal	1.282,0	18.350,4	32.241,7	-	8.832,1	60.706,3
Total de servizos exteriores	5.104,2	34.299,5	107.647,4	208,3	44.147,5	191.406,9
	(en nº de persoas)					
Emprego	4.836	9.249	5.177	5.693	4.264	29.218
Asalariado	1.085	6.782	5.081	-	1.859	14.806
Non asalariado	3.751	2.466	96	5.693	2.405	14.412

Fonte: *IGE. Macromagnitudes da pesca. Ano 2001-2002 .*

3.2.34.

Macromagnitudes do sector pesqueiro en Galicia 2002. Orixe das compras

	Galicia			Resto de España	Resto do mundo
	Comerciantes por xunto	Comerciantes polo miúdo	Fabricantes		
	(%)				
Total pesca extractiva	41,8	12,9	6,4	9,9	29,1
Marisqueo a flote	32,7	66,7	0,6	-	-
Pesca costeira	57,9	26,8	4,3	9,6	1,5
Pesca de altura	35,4	4,3	7,6	10,4	42,3
Marisqueo a pé	36,9	63,1	-	-	-
Acuicultura mariña	32,1	12,7	3,5	28,5	23,3
Total sector	40,0	13,1	5,8	13,3	27,9

Fonte: *IGE. Macromagnitudes da pesca. Ano 2001-2002 .*

3.2.35.

Macromagnitudes do sector pesqueiro en Galicia 2002. Destino das vendas

	Galicia						Resto de España	Resto do mundo
	Lonxa	Outros comerciantes por xunto	Industria conserveira	Outras empresas	Comerciantes polo miúdo	Venda directa		
	(%)							
Total pesca extractiva	47,2	22,1	1,1	4,4	0,1	0,1	19,4	5,8
Marisqueo a flote	98,6	0,3	-	-	0,3	0,9	-	-
Pesca costeira	81,9	12,6	-	1,6	0,1	-	3,8	-
Pesca de altura	25,6	28,8	1,7	6,2	-	-	28,6	9,2
Marisqueo a pé	98,2	1,9	-	-	-	-	-	-
Acuicultura mariña	4,2	21,5	18,9	12,1	3,7	-	24,4	15,2
Total sector	38,3	21,3	5,4	6,2	1,0	0,0	19,9	8,0

Fonte: *IGE. Macromagnitudes da pesca. Ano 2001-2002 .*

polo miúdo e o 5,8% de "fabricantes". Cómpre salientar que no caso do marisqueo, tanto a pé como a flote, a porcentaxe de compras coa orixe en comerciantes polo miúdo supera o 63%.

No que atinxe ó destino das vendas no conxunto do sector, **cadro 3.2.35.**, case tres cuartas partes das mesmas (72,1%) teñen como destino Galicia, un 19,9% o resto de España e o 8,0% restante, o resto do mundo. No caso galego, salientan as lonxas e "outros comerciantes por xunto", que representan o 38,3% e o 21,3% do conxunto das vendas.

En relación á producción pesqueira e marisqueira ó longo dos anos 2002 e 2003, o **cadro C.3.13.** (*Producción pesqueira 2002-03: distribución segundo grandes grupos de especies*) reflicte que a producción total en 2003 ascendeu a 124.665,7 miles de quilogramos, sendo o seu valor en primeira venda de 334,9 millóns de euros. Comparado co mesmo período do ano anterior, a producción descendeu un 6,8% (9.063,0 miles de kg menos) en tanto que o valor en primeira venda da mesma o fixo nun 2,3% (8,0 millóns de euros).

Atendendo á desagregación segundo grandes grupos de especies, **cadro 3.2.36.**, os "peixes" representan o 86,2% da producción e o 68,3% do valor total en primeira venda. Séguenlle en importancia os bivalvos, que supoñen o 6,6% da producción pesqueira e o 17,7% do seu valor, e a producción de cefalópodos, co 5,8% da producción e o 6,7% do valor en primeira venda.

Comparado cos datos do ano anterior, o devandito **cadro C.3.13.** reflicte un descenso da producción dos diferentes grupos de especies (agás os gasterópodos)

3.2.36.

Actividade pesqueira e marisqueira en Galicia 2002-03: distribución segundo provincia e grandes grupos de especies

	Producción			Valor		
	2002	2003	03/02	2002	2003	03/02
	(en Tm.)		(%)	(en miles de €)		(%)
A Coruña	61.210,8	53.680,1	-12,3	129.001,0	122.548,3	-5,0
Bivalvos	3.804,8	3.604,1	-5,3	21.210,9	24.305,3	14,6
Cefalópodos	2.656,1	2.208,9	-16,8	8.891,2	8.680,2	-2,4
Crustáceos	894,5	892,5	-0,2	12.701,7	13.733,2	8,1
Equinodermos	344,7	196,8	-42,9	592,0	317,6	-46,4
Gasterópodos	1,2	1,0	-14,1	3,1	1,7	-46,4
Invertebrados	0,1	0,0	-66,7	2,5	0,9	-65,0
Peixes	53.488,3	46.764,7	-12,6	85.469,8	75.439,3	-11,7
Outros	21,3	12,1	-43,1	129,9	70,3	-45,9
Lugo	28.249,7	30.794,8	9,0	66.059,7	72.939,8	10,4
Bivalvos	6,5	11,2	72,8	125,3	140,8	12,4
Cefalópodos	501,2	636,2	26,9	1.356,7	2.465,0	81,7
Crustáceos	69,7	87,0	24,8	1.058,1	1.340,2	26,7
Equinodermos	26,9	17,7	-34,1	38,4	42,8	11,6
Gasterópodos	3,1	1,1	-64,2	3,3	2,3	-31,7
Peixes	27.569,2	29.979,6	8,7	63.162,9	68.650,8	8,7
Resto das descargas	73,2	61,9	-15,4	315,0	297,9	-5,4
Pontevedra	44.268,2	40.190,9	-9,2	147.847,7	139.430,4	-5,7
Bivalvos	5.077,5	4.656,3	-8,3	34.553,9	34.677,0	0,4
Cefalópodos	4.903,4	4.325,1	-11,8	11.172,9	11.422,7	2,2
Crustáceos	456,6	431,8	-5,4	8.363,6	8.549,9	2,2
Equinodermos	244,1	86,3	-64,7	353,5	135,0	-61,8
Gasterópodos	4,0	6,2	55,0	14,4	8,7	-39,7
Peixes	33.582,2	30.678,0	-8,6	93.387,7	84.606,9	-9,4
Resto das descargas	0,3	7,3	2.661,6	1,8	30,2	1.571,1

Fonte: *Consellería de Pesca e Asuntos Marítimos, Anuario pesca fresca de Galicia*

3.2.37.

Actividade pesqueira e marisqueira en Galicia 2002-03: distribución segundo zona ecoxeográfica

	Producción			Valor		
	2002	2003	03/02	2002	2003	03/02
	(en Tm.)		(%)	(en miles de €)		(%)
Arco Ártabro	21.016,5	19.685,9	-6,3	58.482,7	53.858,4	-7,9
Coruña norte	2.760,8	2.218,0	-19,7	8.317,3	8.114,0	-2,4
Costa lucense	28.252,6	30.797,2	9,0	66.118,4	73.003,7	10,4
Costa noroeste	7.599,2	5.442,6	-28,4	12.726,4	7.798,3	-38,7
Ría de Arousa	26.764,1	23.061,9	-13,8	59.820,8	58.858,2	-1,6
Ría de Ferrol	420,0	395,0	-5,9	3.420,3	4.176,9	22,1
Ría de Muros - Noia	7.268,7	6.675,3	-8,2	12.727,9	14.555,1	14,4
Ría de Pontevedra	12.459,7	7.715,7	-38,1	36.914,1	25.914,4	-29,8
Ría de Vigo	27.187,1	28.674,1	5,5	84.380,5	88.639,9	5,0
Galicia	133.728,7	124.665,7	-6,8	342.908,4	334.918,8	-2,3

(1) A Coruña confraría, Arpega, Caión, Coruña A. Villar, Coruña Arpenor, Miño, O.P.P. 13 -Coruña, Pontedeume, Sada e Subhastadores Coruña
(2) Cariño, Cedeira e Espasante
(3) Burela, Celeiro, O Barqueiro, Ribadeo, San Cibrao e O Vicedo
(4) Camariñas, Corcubión, Corme, Fisterra, Laxe, Lira-Carnota, Malpica, Muxía e Río Anllóns
(5) Aguiño, Cabo Cruz, Cambados, Carril, Illa de Arousa, O Grove, O Grove vendeduría, Pobra do Caramiñal, Ría de Arousa, Rianxo, Ribeira, Vilanova e Vilaxoán.
(6) Barallobre, Ferrol confraría e Mugardos
(7) Muros, Noia, Porto do Son e Portosín
(8) Aldán-Hío, Bueu, Campelo, Marín Lureano Mayan, Marín pescados Touza, Pontevedra mercado, Portonovo e San Miguel Marín.
(9) A Guarda, Arcade, Baiona, Cangas, Moaña, Moaña naseiros, Porto de Vigo, Redondela, Vigo mar. Virg. Car, Vigo (Canido) e Vigo J. Cabaleiro.

Fonte: *Consellería de Pesca e Asuntos Marítimos, Anuario pesca fresca de Galicia*

en tanto que o valor da mesma medra no caso dos bivalvos, cefalópodos e crustáceos.

No concernente á distribución segundo zonas ecoxeográficas, o **cadro 3.2.37.** reflicte que a costa lucense e a ría de Vigo presentan unha medra da producción e do seu valor, producíndose tamén un incremento do valor da producción no caso das rías de Ferrol e de Muros-Noia.

O **cadro 3.2.38.** amosa a importancia da lonxa do porto de Vigo, que rexistra unha producción de 26.418,5 toneladas (un 4,1% máis que no ano anterior) e uns

3.2.38.

Actividade pesqueira e marisqueira nas lonxas máis importantes 2002-03: días de descarga, producción e ingresos xerados pola súa primeria venda nas lonxas máis importantes

	Días de descargas			Producción			Valor		
	2002	2003	03/02	2002	2003	03/02	2002	2003	03/02
				(en Tm.)		*(%)*	*(en miles de €)*		*(%)*
Porto de Vigo	250	250	-	25.389,5	26.418,5	4,1	72.714,0	74.228,6	2,1
Ribeira	246	256	10	20.384,0	17.833,4	-12,5	24.033,1	24.671,1	2,7
Celeiro	251	253	2	12.701,4	17.000,2	33,8	43.308,3	38.430,0	-11,3
Burela	250	251	1	15.342,1	13.608,9	-11,3	21.132,7	33.041,2	56,4
Subhastadores Coruña	283	283	-	7.693,3	5.918,4	-23,1	15.225,4	11.955,4	-21,5
ARPEGA	223	205	-18	6.773,0	5.246,9	-22,5	26.497,7	20.873,7	-21,2
O.P.P. 13 - Coruña	153	177	24	2.968,5	4.408,9	48,5	12.427,8	15.767,2	26,9
Portosín	147	129	-18	3.037,4	4.228,4	39,2	2.359,8	2.333,9	-1,1
Sada	164	144	-20	3.115,0	3.256,7	4,5	2.326,6	1.882,0	-19,1
San Miguel Marín	282	278	-4	3.594,0	2.908,9	-19,1	9.253,2	7.381,3	-20,2
Camariñas	204	136	-68	1.885,5	2.402,9	27,4	2.535,7	2.340,0	-7,7
Malpica	221	126	-95	4.233,3	2.115,9	-50,0	4.814,3	2.213,0	-54,0
Portonovo	225	193	-32	1.383,5	2.078,5	50,2	1.753,8	2.195,4	25,2
Cariño	245	246	1	2.047,9	1.585,6	-22,6	3.041,6	3.197,9	5,1
Noia	85	105	20	983,0	1.262,3	28,4	4.872,6	8.603,9	76,6
Marín pescados Touza	68	249	181	191,1	1.105,2	478,2	673,3	2.871,0	326,4
Cambados	231	226	-5	1.303,3	1.087,1	-16,6	5.259,6	4.928,5	-6,3
Muros	231	218	-13	3.112,5	1.059,2	-66,0	4.718,7	2.819,1	-40,3
Illa de Arousa	223	218	-5	955,5	966,7	1,2	7.044,5	7.210,5	2,4
Campelo	164	165	1	741,7	789,5	6,4	7.162,9	8.362,5	16,7

Fonte: *Consellería de Pesca e Asuntos Marítimos, Anuario pesca fresca de Galicia*

3.2.39.

Complexo mar-industria 2002: actividades que comprende o grupo

	Empresas	Ingresos de explotación	V.E.B. c.f.	Cash-flow	Activo total	Emprego medio
		(en miles de €)				
Extracción pesqueira e actividades relacionadas	240	548.973,16	189.619,64	56.240,27	801.770,22	22
Acuicultura	42	88.638,49	27.853,08	40.721,77	184.079,22	17
Elab., manip., depós. e conservación de pescado	83	1.507.850,53	236.108,16	53.228,33	1.067.884,42	130
Almacenes frigoríficos de depósito	21	72.492,43	21.430,39	6.166,04	113.806,93	25
Distribución maiorista de pescados e mariscos	395	2.153.868,77	130.436,26	49.135,60	1.130.335,66	11
Distribución minorista de pescados e mariscos	14	15.702,75	1.757,67	-200,28	6.559,90	10
Total	795	4.387.526,12	607.205,19	205.291,73	3.304.436,35	28
Peso do grupo no conxunto de empresas galegas *(%)*	5,9	8,8	6,1	7,8	8,1	

Fonte: *Ardán*

ingresos xerados pola súa primeira venda de 74.228,6 miles de euros (un 2,1% máis que en 2002). En termos da producción galega e o valor total da mesma, o porto de Vigo acolle o 21,2% da producción e o 22,2% do valor en primeira venda nas lonxas galegas.

No concernente á análise das **variables empresariais**, o **cadro 3.2.39.** amosa que o subsector mar-industria está constituído, seguindo a metodoloxía empregada polo Ardán, por un total de 795 empresas que presentan un emprego medio de 28 traballadores por empresa, segundo os datos facilitados polas mesmas. Os seus ingresos de explotación ascenderon a 4.387,5 millóns de euros (o 8,8% do total galego) e xeraron un VEB total a custo de factores de 607,2 millóns de euros (o 6,1%).

O devandito cadro reflicte que o grupo de actividades relacionadas coa distribución de peixes e mariscos é o que engloba o maior número de empresas (395 empresas) e o que presenta o maior volume de ingresos de explotación, con 2.153,9 millóns de euros (o 49,1% dos ingresos de explotación totais do subsector). En termos do VEB xerado, os grupos de actividades máis importante corresponden ás de elaboración, manipulación e conservación de pescado e ás de extracción pesqueira e actividades relacionadas, con 236,1 e 189,6 millóns de euros, respectivamente (en conxunto, acollen o 70,1% do VEB total xerado polo subsector).

O principal núcleo de localización segundo ó valor engadido bruto a custo de factores xerado polas empresas, **cadro 3.2.40.**, é Vigo, que tras unha medra do 3,5% respecto ó ano anterior, acada un total de 156,9 millóns de euros (o 25,8% do VEB xerado polo subsector mar-industria). Séguelle en importancia Ribeira, cun valor engadido bruto xerado de 42,8 millóns de euros, un 6,0% menos que en 2001.

A conta de explotación agregada das 795 empresas pertencentes a este subsector, **cadro 3.2.41.**, reflicte que as empresas do subsector mar-industria consideradas no seu conxunto presentaron en 2002 unha medra do seu resultado neto do exercicio e do resultado antes de impostos en torno ó 50%, acadando un valor de 95,4 e 144,8 millóns de euros, respectivamente.

O resultado de actividades ordinarias caeu no ano 2002 un 34,8% respecto ó ano precedente, para acada-los 46,9 millóns de euros, o que significa o 1,1% dos ingresos de explotación, que medraron un 0,5% respecto ó ano 2001. O VEB a custo de factores experimentou unha medra do 1,7%, polo que a súa importancia relativa nos ingresos de explotación medrou dende o 13,7% de 2001 ata o 13,8% de 2002.

En relación ó estudio do balance agregado das empresas deste sector, o **cadro 3.2.42.** amosa que, en termos relativos, o financiamento permanente cubre a totalidade do activo fixo neto e un 13,8% do circulante neto, acadando un fondo de rotación de 259,5 millóns de euros, un 6,4% superior ó existente o ano anterior. O 86,2% restante está financiado polos acreedores a curto prazo. No concernente ás fontes de financiamento, o 50,9% corresponde ó financiamento permanente, onde os fondos propios, que crecen un 11,7% respecto ó ano anterior, supoñen o 30,2% do financiamento total. Os recursos alleos a longo prazo medraron un 6,3%, cun peso relativo do 13,7% no total das fontes de financiamento.

En termos absolutos, o activo total ascendeu a 3.304,4 millóns de euros, un 7,2% superior ó valor de 2001, dos que 1.421,7 millóns corresponden ó activo fixo neto (un 10,2% superior respecto ó ano anterior). Os 1.882,7 millóns restantes

3.2.40.

Complexo mar-industria 2001-02: principais núcleos de localización en base á xeración do VEB

Núcleos	2001	2002	02/01
	(en miles de €)		*(%)*
Vigo	151.664,65	156.902,07	3,5
Ribeira	45.513,84	42.773,16	-6,0
A Coruña	34.864,35	35.926,81	3,0
Cangas	35.852,86	30.864,64	-13,9
Pobra do Caramiñal	26.244,38	30.101,15	14,7
Boiro	22.908,45	29.293,56	27,9
Carballo	33.195,11	26.357,21	-20,6
Redondela	28.063,79	23.897,01	-14,8

Fonte: *Ardán*

3.2.41.

Evolución da actividade no complexo mar-industria 2001-02: ingresos, custos e resultados

	2001		2002		02/01
	(en miles de €)	*(%)*	*(en miles de €)*	*(%)*	*(%)*
Ingresos de explotación	4.367.436,40	100	4.387.526,12	100	0,5
Consumo e outros gastos de explotación	3.770.335,86	86,33	3.780.320,93	86,16	0,3
Valor engadido bruto a custo dos factores	597.100,54	13,67	607.205,19	13,84	1,7
Gastos de persoal	380.805,06	8,72	395.139,01	9,01	3,8
Resultado económico bruto da explotación	216.295,47	4,95	212.066,18	4,83	-2,0
Amortizacións	108.592,29	2,49	120.338,04	2,74	10,8
Resultado económico neto da explotación	107.703,18	2,47	91.728,15	2,09	-14,8
Resultado financeiro	-35723,50	-0,82	-44786,63	-1,02	-25,4
Ingresos financeiros	42.999,01	0,98	40.132,87	0,91	-6,7
Gastos financeiros	78.722,63	1,80	84.919,52	1,94	7,9
Resultado de actividades ordinarias	71.979,73	1,65	46.941,48	1,07	-34,8
Resultado de actividades extraordinarias	24.707,13	0,57	97.898,42	2,23	296,2
Resultado antes de impostos	96.686,85	2,21	144.840,00	3,30	49,8
Impostos	33.338,76	0,76	49.432,96	1,13	48,3
Resultado neto do exercicio	63.348,13	1,45	95.407,05	2,17	50,6
Cash-flow	164.595,11	3,77	205.291,73	4,68	24,7

Fonte: *Ardán*

3.2.42.

Evolución do investimento e do financiamento no complexo mar-industria 2001-02

	2001		2002		02/01
	(en miles de €)	*(%)*	*(en miles de €)*	*(%)*	*(%)*
Activo total	3.083.642,93	100	3.304.436,35	100	7,2
Activo fixo (neto)	1.289.651,88	41,82	1.421.692,48	43,02	10,2
Gastos amortizables	7.012,24	0,23	9.870,77	0,30	40,8
Inmobilizado inmaterial	46.428,01	1,51	48.550,71	1,47	4,6
Inmobilizado material	816.536,85	26,48	891.875,04	26,99	9,2
Outro inmobilizado	419.196,72	13,59	468.226,84	14,17	11,7
Outro activo fixo	478,04	0,02	3.169,05	0,10	562,9
Circulante neto	1.793.991,05	58,18	1.882.743,87	56,98	4,9
Existencias	549.092,88	17,81	530.931,42	16,07	-3,3
Debedores	999.820,61	32,42	1.070.368,09	32,39	7,1
Tesourería	104.683,42	3,39	119.396,41	3,61	14,1
Outro activo circulante	140.393,98	4,55	162.048,00	4,90	15,4
Fontes de financiamento	3.083.642,93	100,00	3.304.436,35	100,00	7,2
Financiamento permanente	1.533.505,03	49,73	1.681.222,02	50,88	9,6
Fondos propios	892.578,62	28,95	996.663,04	30,16	11,7
Recursos alleos l/p	426.465,28	13,83	453.224,98	13,72	6,3
Ingresos distribuidos en varios exercicios	214.461,13	6,95	231.334,00	7,00	7,9
Acreedores a curto plazo	1.550.137,95	50,27	1.623.214,37	49,12	4,7
Fondo de rotación	243.853,10	7,91	259.529,50	7,85	6,4

Fonte: *Ardán*

3.2.43.

Complexo mar-industria 2001-02: estudio económico-financeiro

Indicadores do nivel de actividade e resultados sobre ingresos de explotación

	Crecemento dos ingresos		V.E.B.c.f. / ingresos		Gastos persoal / ingresos		Rtdo. ec. n. explotac. / ingresos		Carga financeira / ingresos		Cash-flow / ingresos	
	Empresa do sector	Empresa galega	Empresa do sector	Empresa galega	Empresa do sector	Empresa galega	Empresa do sector	Empresa galega	Empresa do sector	Empresa galega	Empresa do sector	Empresa galega
	(%)											
2002	4,52	5,94	13,61	26,92	10,20	18,53	1,36	3,08	0,85	0,97	2,71	3,51
2001	10,67	8,83	14,12	27,06	10,04	18,70	1,55	3,13	0,84	1,04	2,82	3,45

Rendibilidade e magnitudes asociadas

	Rendibilidade económica		Marxe		Rotación de activos		Rendibilidade financeira antes de impostos		Coste neto da débeda		Coeficente de endebedamento	
	Empresa do sector	Empresa galega	Empresa do sector	Empresa galega	Empresa do sector	Empresa galega	Empresa do sector	Empresa galega	Empresa do sector	Empresa galega	Empresa do sector	Empresa galega
	(%)						(%)					
2002	4,98	5,82	2,29	3,30	1,65	1,72	9,81	14,60	2,20	2,22	1,68	2,38
2001	4,96	5,83	2,14	3,36	1,72	1,72	12,08	15,20	2,16	2,34	1,66	2,48

Fonte: *Ardán*

3.2.44.

Produción de madeira e leña 2002: distribución segundo especies

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Total Galicia
			(en m³ con cortiza)		
Coníferas	410.725	1.159.327	199.959	295.042	2.065.053
Piñeiro silvestre	6	23.622	29.951	78	53.657
Piñeiro pinaster	322.977	809.659	165.514	282.783	1.580.933
Piñeiro radiata	70.380	326.009	4.494	10.904	411.787
Outros	17.362	37	-	1.277	18.676
Frondosas	1.365.232	970.677	35.564	456.936	2.828.409
Bidueiro	1.909	-	3.095	-	5.004
Castiñeiro	2.562	7.415	17.805	-	27.782
Carballo	10.952	51.917	5.735	7.713	76.317
Eucalipto	1.344.982	853.578	8.929	446.702	2.654.191
Outras frondosas	4.827	57.767	-	2.521	65.115
Total madeira	1.775.957	2.130.004	235.523	751.978	4.893.462

Fonte: *Consellería de Política Agroalimentaria e Desenvolvemento Rural, Anuario de estatística agraria 2002*

corresponden ó circulante neto, que medrou un 4,9% en relación a 2001.

No que ó estudio económico e financeiro se refire, o **cadro 3.2.43.** reflicte unha desaceleración no ritmo de crecemento dos ingresos, así como unha redución, respecto ós ingresos, do VEB. O peso relativo dos gastos de persoal aumenta en 2002, manténdose a carga financeira respecto ós ingresos no período obxecto de análise. Comparado coa situación do conxunto das empresas galegas analizadas, o subsector mar-industria presenta un crecemento dos ingresos inferior á media, ó igual que no caso do peso relativo nos ingresos de explotación do VEB, gastos de persoal ou carga financeira.

O devandito **cadro 3.2.43.** amosa a caída da rendibilidade financeira antes de impostos, permanecendo practicamente constante a rendibilidade económica. O custo da débeda pasa do 2,16% ós 2,20% de 2002.

Subsector silvicultura-madeira

A produción de madeira, que é a principal achega do subsector forestal dende unha perspectiva tradicional, continúa descendo ó longo do ano 2002 e acada un volume total de 4.893,5 miles de metros cúbicos con cortiza, un 5,8% menos que no ano anterior. Do mesmo xeito, a produción de leña redúcese un 54,5% en 2002 para situarse nos 360,4 miles de estéreos.

O **cadro 3.2.44.** reflicte a produción de madeira atendendo a súa distribución por especies e indica que, con respecto ó ano 2001, se rexistra unha caída do volume de madeira de coníferas e un lixeiro incremento da madeira de frondosas. Da produción total de madeira en 2002, o 57,8% correspondeu a especies frondosas e o restante 42,2% ás coníferas, sendo as especies máis importantes en canto á súa produción o eucalipto e o piñeiro pinaster, que representan o 54,2% (2.654,2 miles de m^3 con cortiza) e 32,3% (1.580,9 miles de metros cúbicos), respectivamente.

A provincia de Lugo é o principal productor de madeira, ó acolle-lo 43,5% da produción total de Galicia (2.130,0 miles de metros cúbicos), seguida de A Coruña, co 36,3% (1.776,0 miles de m^3). Atendendo á desagregación segundo especies, cómpre salientar que nas provincias de Ourense e Lugo predomina a produción correspondente ás coníferas, co 84,9% e 54,4% da súa produción, respectivamente, namentres que nas provincias de A Coruña e Pontevedra, o predominio

3.2.45.

Producción de madeira 2002: distribución segundo destino industrial

	Toros		Madeira para trituración		Redondos	Outros usos	Total
	Para serra e travesas	Para chapas	Para taboleiros	Para Pastas	Pexas de mina		
				(en m³ sen cortiza)			
A Coruña	295.518	31.749	221.176	928.861	-	54.709	1.532.013
Lugo	453.285	64.226	497.347	717.561	-	52.862	1.785.281
Ourense	62.027	10.001	80.397	42.985	-	4.808	200.218
Pontevedra	142.928	18.183	135.762	301.582	-	31.645	630.100
Total	953.758	124.159	934.682	1.990.989	-	144.024	4.147.612

Fonte: *Consellería de Política Agroalimentaria e Desenvolvemento Rural, Anuario de estatística agraria 2002*

3.2.46.

Producción de leña 2002: distribución segundo grupos de especies

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Total
			(en estéreos)		
Total	83.301	197.098	33.073	46.928	360.400
Coníferas	28.751	81.153	13.997	20.416	144.317
Quercíneas	18.837	88.259	12.996	13.112	133.204
Outras frondosas	35.713	27.686	6.080	13.400	82.879
02/01 (%)	12,7	-67,2	0,6	-43,9	-54,5

Fonte: *Consellería de Política Agroalimentaria e Desenvolvemento Rural, Anuario de estatística agraria 2002*

corresponde ás especies frondosas, que representan o 76,9% e 60,8% da súa produción, respectivamente.

Atendendo ó destino industrial da producción de madeira, o **cadro 3.2.45.** reflicte que a meirande parte da producción corresponde a madeira para trituración, co 70,5%, seguida do destino de toros, co 26,0%. Este predominio prodúcese en tódalas provincias galegas fluctuando entre os 75,1% de A Coruña e os 61,6% de Ourense.

No concernente á producción de leña, esta acadou en 2002 os 360.400 estéreos (un estéreo equivale á que pode colocarse, apilada, no espacio dun metro cúbico), dos que 144.317 corresponden a coníferas, 133.204 ás quercíneas e 82.879 estéreos a "outras frondosas". Comparado co ano anterior, a producción de leña descendeu nun 54,5% (431.410 estéreos menos).

Atendendo á súa distribución provincial, o **cadro 3.2.46.** amosa que Lugo, cunha producción de 197.098 estéreos, é a provincia que acolle a meirande parte da producción galega, co 54,7% da mesma. Comparado coa producción do ano anterior, Lugo e Pontevedra son as que presentan unha caída da súa producción, con 404.229 (67,2%) e 36.767 estéreos menos que en 2001 (43,9%), respectivamente. Pola contra, a provincia que presenta a maior medra da producción é A Coruña, cun incremento da producción do 12,7% (9.383 estéreos menos).

• *Evolución dos prezos da madeira*

Outro aspecto a ter en consideración á hora de analiza-la situación do subsector forestal é o relacionado cos prezos da madeira. Segundo se recolle no *Anuario de Estatística Agraria 2002*, a diferencia do acontecido en 2001, os prezos forestais medran no caso do piñeiro pinaster e piñeiro radiata, mentres que descende no caso do eucalipto.

O **cadro 3.2.47.** reflicte que o eucalipto presenta o prezo máis elevado, con

3.2.47.

Prezos do subsector forestal 2001-02

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
2001			(€/m3)		
Piñeiro pinaster	23,82	25,79	25,84	23,82	24,82
Piñeiro radiata	23,82	25,79	25,84	23,82	24,82
Eucalipto	30,20	33,45	30,65	30,20	31,13
2002			(€/m3)		
Piñeiro pinaster	26,07	28,53	28,53	26,18	27,33
Piñeiro radiata	26,07	28,53	28,53	26,05	27,30
Eucalipto	26,89	28,06	28,06	26,65	27,42

Fonte: *Consellería de Política Agroalimentaria e Desenvolvemento Rural, Anuario de estatística agraria 2002*

27,42 euros por metro cúbico (3,80 euros menos que en 2001), acadando os 27,33 euros por metro cúbico o piñeiro pinaster (24,82 euros en 2001) e 27,30 euros por metro cúbico o piñeiro radiata (24,82 euros en 2001).

• *Indicadores empresariais: Ardán*

O subsector silvicultura-madeira está constituído, seguindo a metodoloxía empregada polo Ardán, por un total de 859 empresas, **cadro 3.2.48.**, que presentan, segundo os seus propios datos, un emprego medio de 20 traballadores por empresa. Estas empresas tiveron uns ingresos de explotación de 2.353,6 millóns de euros (o 4,7% do total galego) e xeraron un VEB total a custo de factores de 473,0 millóns de euros (o 4,7%).

O devandito cadro reflicte que os grupos de actividades directamente relacionados coa producción ou fabricación, 471 empresas en 2002, acollen o 67,2% dos ingresos de explotación e xeran o 74,8% do VEB a custo de factores deste subsector. Dentro destas actividades salientan as 17 empresas dedicadas á fabricación de chapas, taboleiros, aglomerados e fibras, que presentan uns ingresos de explotación de 738,2 millóns de euros (o 31,4% dos ingresos totais deste subsector) e un VEB de 119,8 millóns de euros (o 25,3% do VEB total), sendo o seu emprego medio de 181 traballadores por empresa.

En termos do número de empresas, as actividades de distribución polo miúdo de mobles e as de distribución por xunto de madeiras e chapas son as máis importantes, con 185 e 142 empresas, respectivamente. Estas 327 empresas, en conxunto, xeran un valor engadido bruto a custo de factores de 85,1 millóns de euros, o 18,0% do VEB total xerado neste subsector.

O principal núcleo de localización segundo ó valor engadido bruto a custo de factores xerado polas empresas, **cadro 3.2.49.**, é Santiago cun total de 88,6 millóns de euros, un 8,3% máis que no ano anterior, seguido de Vigo, cun valor engadido bruto xerado de 35,3 millóns de euros, un 20,0% máis que en 2001.

A conta de explotación agregada das 859 empresas pertencentes a este subsector, **cadro 3.2.50.**, reflicte que en 2002 as empresas do subsector silvicultura-madeira consideradas no seu conxunto presentaron unha caída do seu resultado neto do exercicio do 14,4% para situarse nos 58,4 millóns de euros. O resultado antes de

3.2.48.

Complexo silvicultura-madeira 2001: actividades que comprende o grupo

	Empresas	Ingresos de explotación	V.E.B. c.f.	Cash-flow	Activo total	Emprego medio
		(en miles de €)				
Explotación de zonas de madeira	4	4.152,18	824,26	101,98	1.132,34	14
Aserrado e preparación da madeira	113	166.565,16	36.529,47	8.348,56	125.184,56	15
Fabricantes de papel, artígos de papel e cartón	21	83.550,37	21.305,16	7.161,01	75.370,01	27
Fabr. de chapas, taboleiros, aglomerados e fibras	17	738.231,99	119.827,04	49.970,47	753.475,67	181
Fabr. de estruct. de madeira e pezas de carpint.	143	298.365,73	81.850,51	19.616,25	273.354,26	23
Fabricantes de mobles	119	201.746,82	67.789,75	12.278,95	162.527,26	25
Fabricación doutros productos de madeira	37	54.042,26	14.870,68	2.437,21	35.695,06	19
Fabricación de colchóns	7	14.626,98	5.192,68	1.582,70	14.693,86	33
Fabricación de persianas, toldos e visillos	10	19.215,88	5.554,13	865,34	17.254,49	20
Distribución maiorista de madeiras e chapas	142	436.040,44	55.359,92	17.354,06	279.250,68	12
Distribución maiorista de mobles	41	142.643,26	27.231,67	7.352,85	98.262,10	22
Distribución maiorista papel imprenta, industr. e uso pers.	8	6.934,91	1.379,98	163,53	3.419,91	4
Distribución minorista de mobles	185	170.062,11	29.706,76	4.056,14	112.045,84	8
Servicios forestais	12	17.422,32	5.574,98	1.300,58	14.437,35	20
Total	859	2.353.600,41	472.997,00	132.589,63	1.966.103,39	20
Peso do grupo no conxunto de empresas galegas *(%)*	6,3	4,7	4,7	5,1	4,8	

Fonte: *Ardán*

3.2.49.

Complexo silvicultura-madeira 2001-02: principais núcleos de localización en base á xeración do VEB

Núcleos	2001	2002	02/01
	(en miles de €)		*(%)*
Santiago	81.830,92	88.625,03	8,3
Vigo	29.429,10	35.320,96	20,0
A Coruña	31.875,58	32.788,85	2,9
Pontevedra	16.710,54	18.871,01	12,9
Lugo	15.891,67	16.609,12	4,5
Mos	12.824,74	16.011,20	24,8
Cambre	13.728,36	15.533,42	13,1
San Cibrao das Viñas	21.085,83	14.310,25	-32,1

Fonte: *Ardán*

3.2.50.

Evolución da actividade no complexo silvicultura-madeira 2001-02: ingresos, custos e resultados

	2001		2002		02/01
	(en miles de €)	*(%)*	*(en miles de €)*	*(%)*	*(%)*
Ingresos de explotación	2.192.434,31	100	2.353.600,41	100	7,4
Consumo e outros gastos de explotación	1.740.880,59	79,40	1.880.603,41	79,90	8,0
Valor engadido bruto a custo dos factores	451.553,72	20,60	472.997,00	20,10	4,7
Gastos de persoal	265.562,33	12,11	285.516,06	12,13	7,5
Resultado económico bruto da explotación	185.991,39	8,48	187.480,95	7,97	0,8
Amortizacións	74.739,78	3,41	78.846,32	3,35	5,5
Resultado económico neto da explotación	111.251,61	5,07	108.634,63	4,62	-2,4
Resultado financeiro	-23983,98	-1,09	-29592,20	-1,26	-23,4
Ingresos financeiros	22.095,28	1,01	15.909,12	0,68	-28,0
Gastos financeiros	46.079,39	2,10	45.501,44	1,93	-1,3
Resultado de actividades ordinarias	87.267,55	3,98	79.042,50	3,36	-9,4
Resultado de actividades extraordinarias	12.777,93	0,58	10.266,11	0,44	-19,7
Resultado antes de impostos	100.045,44	4,56	89.308,53	3,79	-10,7
Impostos	31.816,47	1,45	30.875,86	1,31	-3,0
Resultado neto do exercicio	68.229,02	3,11	58.432,56	2,48	-14,4
Cash-flow	139.850,94	6,38	132.589,63	5,63	-5,2

Fonte: *Ardán*

3.2.51.

Evolución do investimento e do financiamento no complexo silvicultura-madeira 2001-02

	2001		2002		02/01
	(en miles de €)	*(%)*	*(en miles de €)*	*(%)*	*(%)*
Activo total	1.801.322,74	100	1.966.103,39	100	9,1
Activo fixo (neto)	835.745,60	46,40	902.925,50	45,92	8,0
Gastos amortizables	8.247,74	0,46	9.674,45	0,49	17,3
Inmobilizado inmaterial	43.575,01	2,42	47.721,57	2,43	9,5
Inmobilizado material	495.796,58	27,52	533.240,02	27,12	7,6
Outro inmobilizado	287.742,89	15,97	311.953,11	15,87	8,4
Outro activo fixo	383,39	0,02	336,14	0,02	-12,3
Circulante neto	965.577,14	53,60	1.063.177,89	54,08	10,1
Existencias	391.374,43	21,73	423.690,48	21,55	8,3
Debedores	483.329,27	26,83	551.827,98	28,07	14,2
Tesourería	54.140,27	3,01	57.068,25	2,90	5,4
Outro activo circulante	36.733,15	2,04	30.591,10	1,56	-16,7
Fontes de financiamento	1.801.322,74	100,00	1.966.103,39	100,00	9,1
Financiamento permanente	944.652,49	52,44	1.046.669,46	53,24	10,8
Fondos propios	680.370,06	37,77	743.905,86	37,84	9,3
Recursos alleos l/p	232.892,13	12,93	273.396,17	13,91	17,4
Ingresos distribuidos en varios exercicios	31.390,30	1,74	29.367,43	1,49	-6,4
Acreedores a curto plazo	856.670,35	47,56	919.434,02	46,76	7,3
Fondo de rotación	108.906,79	6,05	143.743,87	7,31	32,0

Fonte: *Ardán*

3.2.52.

Complexo silvicultura-madeira 2001-02: estudio económico-financeiro

Indicadores do nivel de actividade e resultados sobre ingresos de explotación

	Crecemento dos ingresos		V.E.B.c.f. / ingresos		Gastos persoal / ingresos		Rtdo. ec. n. explotac. / ingresos		Carga financeira / ingresos		Cash-flow / ingresos	
	Empresa do sector	Empresa galega	Empresa do sector	Empresa galega	Empresa do sector	Empresa galega	Empresa do sector	Empresa galega	Empresa do sector	Empresa galega	Empresa do sector	Empresa galega
	(%)											
2002	4,62	5,94	23,00	26,92	17,05	18,53	2,95	3,08	1,29	0,97	3,50	3,51
2001	4,11	8,83	23,65	27,06	17,20	18,70	3,11	3,13	1,44	1,04	3,31	3,45

Rendibilidade e magnitudes asociadas

	Rendibilidade económica		Marxe		Rotación de activos		Rendibilidade financeira antes de impostos		Coste neto da débeda		Coeficente de endebedamento	
	Empresa do sector	Empresa galega	Empresa do sector	Empresa galega	Empresa do sector	Empresa galega	Empresa do sector	Empresa galega	Empresa do sector	Empresa galega	Empresa do sector	Empresa galega
	(%)											
2002	5,41	5,82	3,24	3,30	1,65	1,72	11,44	14,60	2,70	2,22	2,62	2,38
2001	5,49	5,83	3,36	3,36	1,67	1,72	11,88	15,20	3,01	2,34	2,63	2,48

Fonte: *Ardán*

impostos rexistrou unha caída do 10,7%, acadando os 89,3 millóns de euros.

O resultado de actividades ordinarias rexistrou un descenso do 9,4% respecto ó ano precedente, para acada-los 79,0 millóns de euros, o que significa o 3,4% dos ingresos de explotación, que medraron un 7,4% respecto ó ano precedente. O valor engadido bruto a custo de factores aumenta un 4,7%, polo que a súa importancia relativa no total dos ingresos de explotación redúcese medio punto porcentual ata o 20,1% do 2002.

Asemade hai que salienta-lo empeoramento dos resultados financeiros, que pasan de –24,0 millóns de euros de 2001 ós –29,6 millóns de euros do 2002. Os gastos financeiros reducíronse un 1,3% respecto ó ano anterior (o seu peso relativo pasa do 2,1% ó 1,9% do ano 2002), en tanto que os ingresos financeiros o fixeron nun 28,0% (o peso relativo é do 0,7% fronte ó 1,0% do ano anterior).

En relación ó estudio do balance agregado das empresas deste sector, o **cadro 3.2.51.** amosa que, en termos relativos, o financiamento permanente cubre a totalidade do activo fixo neto e un 13,5% do circulante neto, acadando un fondo de rotación de 143,7 millóns de euros, un 32,0% superior ó existente o ano anterior. O 86,5% restante está financiado polos acreedores a curto prazo. No concernente ás fontes de financiamento, o 53,2% corresponde ó financiamento permanente, onde os fondos propios, que crecen un 9,3% respecto ó ano anterior, supoñen o 37,8% do financiamento total. Os recursos alleos a longo prazo medraron un 17,4%, cun peso relativo do 13,9% no total das fontes de financiamento.

En termos absolutos, o activo total ascendeu a 1.966,1 millóns de euros, un 9,1% superior ó valor do ano 2001, dos que 902,9 millóns corresponden ó activo fixo neto (un 8,0% superior ó do ano anterior). Os 1.063,2 millóns de euros restantes corresponden ó circulante neto, que medrou un 10,1% en relación ó correspondente ó ano 2001.

No que ó estudio económico e financeiro se refire, o **cadro 3.2.52.** reflicte unha aceleración no ritmo de crecemento dos ingresos, unha caída respecto ós ingresos do VEB, dos gastos de persoal e da carga financeira. Comparado coa evolución seguida polo conxunto das empresas galegas, o crecemento dos ingresos deste sector económico é 1,3 puntos inferior, sendo de 3,9 puntos porcentuais no caso da evolución do VEB sobre os ingresos.

O devandito **cadro 3.2.52.** amosa que a rendibilidade financeira antes de impostos presenta no 2002 un descenso respecto á do ano anterior, permanecendo practicamente constante a rendibilidade económica. No último ano, redúcese o custo neto da débeda (2,7% en 2002 fronte ó 3,0% do ano anterior), manténdose o coeficiente de endebedamento no 2,6%. ■